

RAPORT Z WIZYTACJI
(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

**dokonanej w dniach 16-17 kwietnia 2016 r. na kierunku „turystyka i rekreacja”
prowadzonym w ramach obszarów: nauk społecznych,
nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, a także nauk przyrodniczych
na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie
studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Zarządzania i Turystyki
Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl – ekspert PKA

członkowie:

prof. dr hab. Andrzej Cieślik – członek PKA

prof. dr hab. Wanda Gaczek – ekspert PKA

Wioletta Marszelewska – ekspert PKA ds. wewnętrznych systemów zapewnienia jakości kształcenia jakości

Wiktor Kordyś – ekspert PKA ds. studenckich

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” prowadzonym na Wydziale Zarządzania i Turystyki Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku. Poprzednio dokonano oceny w roku akademickim 2009/2010, przyznając ocenę pozytywną (uchwała Prezydium PKA Nr 391/10 z dnia 29 kwietnia 2010 r.). W następstwie przedstawionych w raporcie z wizytacji zaleceń Uczelnia usunęła wskazane niezgodności.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania ze studentami, pracownikami Wydziału, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, za prowadzenie kierunku studiów, praktyki, a także z przedstawicielami Samorządu Studentów, Biura Karier, otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto dokonano przeglądu wybranych prac dyplomowych i etapowych, przeprowadzono hospitacje zajęć oraz dokonano przeglądu bazy dydaktycznej i socjalnej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodnicząca Zespołu oraz eksperci poinformowali władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM				
Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium			
	Wyróżniająco	W pełni	Znacząco	Częściowo

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia		x			
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		x			
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia		x			
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych		x			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy		x			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów		x			

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.
<p>1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*</p> <p>1.2. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.</p> <p>1.3. Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.</p> <p>1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na</p>

podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają

identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. *

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwi monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena – w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1.

W Strategii MWSE w Tarnowie wskazuje się wizję uczelni otwartej na nowe wyzwania edukacyjne, promującej idee nowoczesnego nauczania oraz kształcącej na zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy. Wskazane cele strategiczne są spójne z przyjętą wizją i polityką jakości i obejmują takie cele, jak: podnoszenie jakości kształcenia oraz rozwijanie powiązań środowiska uczelnianego z krajowym i regionalnym otoczeniem gospodarczym oraz społecznym. Ustalenia strategii nawiązują do koncepcji kształcenia wszystkich realizowanych w uczelni kierunków studiów. W syntetycznym ujęciu w strategii podano informacje o działaniach, pomiarze rezultatów działań oraz oczekiwanych efektach dla 10 obszarów. Niektóre z proponowanych działań odnoszą się bezpośrednio bądź pośrednio do kierunku *turystyka i rekreacja*. Wydział Zarządzania i Turystyki przygotował własną strategię rozwoju, która jest zgodna z misją i strategią Uczelni. Cele strategiczne Wydziału na lata 2012-2017 są rozbudowane i dotyczą również jakości kształcenia. Są to np.: podnoszenie jakości w obszarze kształcenia i rozszerzenie nowych obszarów w badaniach naukowych; rozwijanie powiązań środowiska uczelnianego z krajowym i regionalnym otoczeniem gospodarczym i społecznym, systematyczne nawiązywanie nowych powiązań z podmiotami gospodarczymi; nawiązywanie nowych kontaktów z przedsiębiorcami w ramach praktyk zawodowych oraz monitorowanie kariery absolwentów. Można uznać, że proponowana koncepcja kształcenia studiów licencjackich kierunku *turystyka i rekreacja*, szczególnie w sytuacji przechodzenia na praktyczny profil kształcenia, jest zgodna z zakładanymi celami strategicznymi Uczelni. Podejmowane działania w zakresie współpracy z podmiotami gospodarczymi oraz wdrożenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale nawiązują do zapisów strategii. Strategia rozwoju MSWE w Tarnowie oraz strategia Wydziału Zarządzania i Turystyki zostały przyjęte uchwałą 8/S/2012 Senatu Uczelni.

Aktualnie realizowana koncepcja kształcenia kierunku TiR w niewielkim stopniu nawiązuje do doświadczeń uczelni zagranicznych. Znaczenie dla internacjonalizacji mają programy realizacji praktyk zagranicznych dla studentów ocenianego kierunku.

1.2

W roku akademickim 2013/2014 kierunek *turystyka i rekreacja* ukończyli ostatni absolwenci studiów stacjonarnych, od roku 2014/2015 w MWSE kierunek realizowany jest jedynie w formie studiów niestacjonarnych w profilu ogólnoakademickim. Liczba studentów i absolwentów ocenianego kierunku niestety zmniejsza się.

Plany rozwoju kierunku *turystyka i rekreacja* związane są głównie z identyfikowanymi tendencjami rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmian struktury gospodarki polskiej. Obserwowane tendencje wzrostu poziomu życia, bogacenia się społeczeństwa przy jednoczesnym wydłużaniu się czasu wolnego skutkują rozwojem zapotrzebowania na usługi turystyczne i rekreacyjne. Autorzy koncepcji

kształcenia na ocenianym kierunku biorą pod uwagę identyfikowane zmiany społeczno-gospodarcze oraz rosnące zapotrzebowanie na specyficzne umiejętności absolwentów kierunku. Trafnie identyfikują czynniki kształtujące współczesne trendy w turystyce i rekreacji, takie jak: globalizację, jakość środowiska czy rozwój technologii innowacyjnych, a przede wszystkim wzrost świadomości zachowań prozdrowotnych. Wskazują też najważniejsze czynniki rozwoju ocenianego kierunku: 1) popyt na produkty specjalistyczne oraz związane z aktywnym wypoczynkiem i odnową biologiczną oraz 2) znaczenie autentyczności, indywidualizacji wypoczynku oraz uczestnictwa w formach turystyki związanych z edukacją, rozrywką oraz z przeżywaniem (koncepcja 3xE). Plany rozwoju kierunku zakładają wykształcenie absolwentów, którzy będą związani ze zrównoważonym rozwojem turystyki, będą w stanie promować i oferować regionalny produkt turystyczny, w tym także zróżnicowany pakiet pobytowy. Można uznać, że przyjęta koncepcja kształcenia i zakładany plan rozwoju kierunku jest wystarczająco zorientowany na potrzeby lokalnego i regionalnego otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy. Plany rozwoju kierunku TiR zakładają upracticznienie studiów i zmianę profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na praktyczny oraz utworzenie nowych specjalności uwzględniających potrzeby branży turystycznej.

1.3

Wydział przyporządkował studia pierwszego stopnia kierunku turystyka i rekreacja do trzech obszarów wiedzy. W obszarze *nauk społecznych* do dziedziny *nauk ekonomicznych* i dziedziny *nauk społecznych* w dyscyplinach naukowych: *nauki o zarządzaniu*, *ekonomia* oraz *psychologia* i *pedagogika*. Obszar *nauk społecznych* jest obszarem wiodącym – obejmuje 73% punktów ECTS. Drugim ze wskazanych obszarów jest obszar *nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz o kulturze fizycznej* w dziedzinie *nauk o kulturze fizycznej* (obejmuje 19% ECTS). Trzecim proponowanym obszarem jest obszar *nauk przyrodniczych* w dziedzinie *nauk o Ziemi*, dyscyplina naukowa *geografia* (8% ECTS). Efekty kształcenia odnoszą się do wskazanych dziedzin i dyscyplin naukowych.

1.4.

Założone efekty kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* realizowanego w profilu ogólnoakademickim zostały przyjęte uchwałą Senatu MWSE w Tarnowie z dnia 28 września 2013 r. Macierz efektów obejmuje 13 efektów wiedzy, 11 efektów umiejętności oraz 6 efektów kompetencji społecznych. Przyjęte efekty są wystarczająco zbieżne ze wskazanymi obszarami wiedzy, dziedzinami nauki i dyscyplinami naukowymi. Powiązanie efektów kierunkowych z efektami obszarowymi wskazuje cytowana powyżej uchwała Senatu. Efekty wiedzy sformułowano czytelnie, ich uszczegółowienie w stosunku do efektów obszarowych jest wystarczające, chociaż w przypadku K_W05, K_W06 określenia są zbyt ogólnikowe. We wskazanych efektach wiedzy trudno jedynie odnaleźć powiązanie z dyscypliną *pedagogika*. Przyjęte 11 efektów umiejętności również określono czytelnie. Wszystkie z tych efektów powiązano z dziedziną *nauk ekonomicznych* i dziedziną *nauk społecznych* oraz dziedzinami *nauk o Ziemi* i *nauk o kulturze fizycznej*. W zakresie kompetencji społecznych przyjętych sześć efektów określono również prawidłowo i są one wystarczająco powiązane ze wskazanymi obszarami oraz dziedzinami nauki. Liczba efektów wiedzy dominuje i rozwiązanie to jest poprawne dla realizowanego ogólnoakademickiego profilu kształcenia studiów pierwszego stopnia. Opis poszczególnych efektów, konkretyzuje obszary wiedzy i określa zakres umiejętności, co pozwala w wystarczającym stopniu na wskazanie systemu ich weryfikacji w trakcie realizacji procesu kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów.

Efekty kształcenia założone dla ocenianego kierunku zostały zamieszczone w sylabusach poszczególnych przedmiotów. W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA efekty te są spójne z efektami obszarowymi. W ocenie studentów efekty kształcenia w sylabusach zostały sformułowane czytelnie i przejrzyste, a dodatkowo są prezentowane podczas pierwszych zajęć każdego z przedmiotów.

Na podstawie analizy sylabusów należy stwierdzić, iż opis efektów zawiera wyszczególnienie osiąganey wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W ocenie studentów treści kształcenia koncentrują się przede wszystkim na pogłębianiu wiedzy, ale uwzględniają także zdobywane umiejętności i kompetencji. Studenci nie mają świadomości, że profil kształcenia ich kierunku ma charakter ogólnoakademicki – raczej charakteryzują go jako praktyczny. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA zdecydowanie wskazali, że pożądanym dla nich profilem kształcenia jest profil praktyczny,

co potwierdza fakt wysokiej oceny nauczycieli akademickich, którzy jednocześnie są praktykami. Studenci wizytowanego kierunku mają świadomość funkcjonowania efektów kształcenia i określają ich przypisanie do kierunku jako prawidłowe. Z punktu widzenia studentów, efekty kształcenia są zrozumiałe i sprawdzalne. Opis efektów kształcenia zawiera wyszczególnienie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

1.5

1.5.1.

Studia na kierunku *turystyka i rekreacja* nie przygotowują do wykonywania zawodu nauczyciela.

1.5.2

Program studiów kierunku *turystyka i rekreacja* realizuje zakładane efekty kształcenia w ramach modułów przedmiotów podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych, a także przedmiotów ogólnouczelnianych. Program zakłada także kształcenie studentów w ramach modułu przedmiotów do wyboru oraz praktyki zawodowej. Moduł podstawowy obejmuje treści kształcenia dla ośmiu przedmiotów: *ekologia i ochrona środowiska, fizjologia człowieka, historia architektury i sztuki, mikroekonomia, podstawy zarządzania, prawo w turystyce i rekreacji, psychologia oraz socjologia*. Każdy z przedmiotów modułu podstawowego realizuje efekty wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Dominują jednak efekty wiedzy. Sylabusy każdego z tych przedmiotów pokazują też odniesienie do wskazanych efektów obszarowych.

Moduł przedmiotów kierunkowych realizowany jest głównie od pierwszego do trzeciego semestru. Zaliczono do tego modułu następujące przedmioty: *animacja czasu wolnego, atrakcje turystyczne Polski, ekonomika turystyki i rekreacji, geografia turystyczna, metody techniki obsługi ruchu turystycznego, podstawy rekreacji oraz podstawy turystyki*. Przedmioty kierunkowe razem z przedmiotami podstawowymi a także przedmiotami zajęć ogólnouczelnianych (np. języki obce) w wystarczającym stopniu realizują przyjęte kierunkowe efekty kształcenia. Moduł przedmiotów specjalnościowych obejmuje treści pozwalające pogłębić efekty wiedzy i umiejętności oraz kompetencje społeczne przyjęte dla kierunku. Zakłada się realizację specjalności *turystyka międzynarodowa* oraz *SPA i wellness*. Przedmioty przewidziane do realizacji w ramach specjalności zapewniają wykształcenie zakładanej sylwetki absolwenta kierunku, dodatkowo wyposażając go w specyficzne umiejętności i wiedzę. Jak wynika z udostępnionych podczas wizytacji dokumentów **specjalność turystyka międzynarodowa** zapewnia uzyskanie wiedzy odnoszącej się do uwarunkowań ekonomicznych, przyrodniczych, społecznych, prawno-etycznych, kulturowych, organizacyjnych i technologicznych związanych z turystyką jako działem gospodarki, ze szczególnym uwzględnieniem rynków międzynarodowych. Proponowane przedmioty specjalnościowe (np.: *międzynarodowe systemy hotelarskie, międzynarodowe organizacje turystyczne, kierunki rozwoju turystyki międzynarodowej, turystyka biznesowa*) taką wiedzę zapewniają. Zakłada się, że absolwent tych specjalności nabeździe także umiejętności w zakresie obsługi turysty oraz zarządzania i tworzenia różnorodnych produktów turystycznych z zakresu turystyki biznesowej.

Specjalność SPA i wellness zakłada, że absolwent będzie przygotowany do pracy w placówkach typu wellness i SPA, a także w ośrodkach rekreacyjno-wypoczynkowych, w których funkcjonują gabinety odnowy biologicznej. Proponowane treści kształcenia przedmiotów specjalnościowych (np.: *odnowa biologiczna z elementami fizykoterapii, anatomia z biomechaniką, tworzenie i zarządzanie usługami SPA i wellness, dietetyka, turystyka zdrowotna, masaż klasyczny i punktowy*) zakładają pogłębienie efektów kierunkowych przez wykształcenie specyficznych efektów umiejętności oraz efektów wiedzy. Przygotowana matryca pokrycia kierunkowych efektów kształcenia przez przedmioty poszczególnych modułów pokazuje, że wszystkie założone efekty kierunkowe znajdują odzwierciedlenie w przedmiotach podstawowych, kierunkowych oraz przedmiotach ogólnouczelnianych, a także zawartą w programie praktykę zawodową. Przedmioty modułów specjalnościowych (dwie specjalności) wspierają efekty przewidywane do osiągnięcia przez przedmioty kierunkowe i podstawowe.

1.5.3

Metody kształcenia zostały wskazane w kartach programowych poszczególnych przedmiotów. Przegląd sylabusów pozwala stwierdzić, że przyjęte metody dydaktyczne są adekwatne do zakładanych efektów przedmiotowych oraz w wystarczającym stopniu pozwalają zrealizować

założone dla przedmiotu cele kształcenia. Wyróżnia się bardzo różnorodne metody realizacji zajęć dydaktycznych. Dla wykładów wskazuje się jako metody podające: wykład z prezentacją multimedialną, z wykorzystaniem rzutnika slajdów, prezentacją multimedialną bądź filmu. W odniesieniu do ćwiczeń i konwersatoriów wskazuje się metody aktywizujące pracę studentów, w tym: dyskusje, prace w zespołach, analizę przypadków, opracowywanie projektów, esejów, prezentacje. Metody dydaktyczne wskazane w sylabusach umożliwiają studentom w stopniu wystarczającym osiągnięcie założonych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Można też zauważyć, że metody wykorzystywane podczas konwersatoriów i seminariów dyplomowych zapewniają studentom umiejętności formułowania i wykorzystywania narzędzi badawczych a także prezentacji wyników badań. Przegląd prac etapowych oraz wylosowanych prac licencjackich pokazuje jednak, że przygotowanie studentów studiów niestacjonarnych kierunku TiR do analizy wyników badań – szczególnie przy realizacji profilu ogólnoakademickiego – zostało wprawdzie zapewnione ale stopień wykorzystania na przykład metod statystycznych w pracach analitycznych wymaga wzmocnienia. Proponowane metody kształcenia w profilu praktycznym będą musiały być doprecyzowane, tak żeby zapewnić kształcenie umiejętności w realnych warunkach rynku pracy podmiotów z obszaru turystyki i rekreacji.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wskazali, iż w ramach ich kierunku stosowane są zróżnicowane metody kształcenia w ramach wykładów, ćwiczeń oraz seminariów. W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, m.in. poprzez konieczność opracowania zadanych tekstów. W ocenie studentów metody dydaktyczne stosowane w toku zajęć wykładowych oraz ćwiczeniowych różnią się, choć polegają w głównej mierze na przekazywaniu studentom wiedzy. Studenci co do zasady pozytywnie odnosili się do stosowanych metod, wskazując że wykorzystywane są także metody aktywizujące, w szczególności wykłady konwersatoryjne.

1.5.4.

Studia kierunku *turystyka i rekreacja* MWSE w Tarnowie prowadzone są przez trzy lata w wymiarze sześciu semestrów. Od roku akademickiego 2013/2014 studia te realizuje się tylko w formie studiów niestacjonarnych (ostatni absolwenci formy stacjonarnej byli w roku 2014). Cykl studiów stacjonarnych ocenianego kierunku obejmował 1380 godzin zajęć kontaktowych (w semestrze pierwszym – 275, drugim – 240, trzecim – 250 godzin, czwartym – 225, piątym – 200 i szóstym – 190 godzin). Zakładany podział godzin zajęć między semestry był prawidłowy. Zakładał większą liczbę godzin w początkowych semestrach i jej zmniejszanie się od drugiego roku studiów. Studia w profilu niestacjonarnym kierunku TiR zakładają realizację w trakcie sześciu semestrów 925 godzin zajęć kontaktowych z zachowaniem zmniejszenia wymiaru godzin kontaktowych w kolejnych semestrach (w pierwszym semestrze – 185, w ostatnim – 135 godzin).

Wymiar godzin zajęć w poszczególnych semestrach zapewnia realizację treści programowych. Można uznać, że proponowany plan zajęć tworzy wystarczające warunki dla uzyskania zakładanych kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia.

Student formy stacjonarnej i niestacjonarnej uzyskuje 180 punktów ECTS, w podziale po 30 punktów za każdy semestr. Za zajęcia z udziałem prowadzącego (zajęcia kontaktowe) w formie niestacjonarnej 37 punktów ECTS. Wycena punktów ECTS w poszczególnych przedmiotach została określona prawidłowo. Uwzględnia zarówno godziny kontaktowe, jak i wymiar godzin nakładów pracy własnej studentów. Niestacjonarna forma studiów zakłada organizację zjazdów trzydniowych, piątkowo-niedzielnich w poszczególnych semestrach. Według planu zajęcia rozpoczynają się w piątek w godzinach popołudniowych i trwają w niedzielę do wczesnych godzin popołudniowych. W semestrze zimowym i letnim roku akademickiego 2015/2016 zaplanowano po osiem zjazdów. Zjazdy odbywają się co dwa tygodnie. Przyjęty rozkład zajęć dydaktycznych dla kierunku *turystyka i rekreacja* w profilu ogólnoakademickim aktualnie realizowanej w Uczelni niestacjonarnej formy studiów pozwala na realizację wszystkich zaplanowanych zajęć.

1.5.5.

Punktacja ECTS jest prawidłowa. Poprawnie uwzględnia wymiar punktów ECTS za godziny kontaktowe oraz godziny pracy własnej studenta przypisując 1 punkt ECTS za 25-30 godzin pracy studenta. Uczelnia w Raporcie Samooceny wymienia zajęcia powiązane z prowadzonymi w Uczelni

badaniami naukowymi, którym przypisano 50% ogólnej liczby punktów ECTS. Udostępnione podczas wizytacji materiały pokazują, że tematyka z zakresu turystyki i rekreacji jest obecna w prowadzonych badaniach naukowych i w publikowanych w Uczelni zeszytach naukowych. W zeszytach tych występują publikacje pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku. Zajęcia z nauk podstawowych mają przypisane 68 ECTS, języki obce -12 ECTS, WF -2 i praktyki 4 p.ECTS.Są to właściwe wskazania aczkolwiek zajęcia z nauk podstawowych nie powinny rozszerzać się na nauki pochodne od nauk podstawowych.

1.5.6.

Studenci mają możliwości wyboru jednej z dwóch oferowanych specjalności. Kurs specjalnościowy na studiach stacjonarnych obejmuje od 610 do 615 godzin zajęć, a na studiach niestacjonarnych od 440 do 485godzin zajęć w zależności od specjalności. Niektóre z przedmiotów proponowanych dla specjalności są jednak takie same. Jednocześnie studenci wybierają w ramach każdej ze specjalności po dwa przedmioty w trakcie czwartego, piątego i szóstego semestru z listy przedmiotów do wyboru. Oprócz przedmiotów do wyboru studenci wybierają też seminaria dyplomowe, a także język obcy dodatkowy. Wszystkie te możliwości zapewniają studentowi elastyczność wyboru modułów kształcenia. Student wybiera 10 przedmiotów specjalnościowych, a także języki obce, praktykę zawodową, seminarium dyplomowe oraz przedmioty z listy do wyboru. Realne możliwości wyboru, a tym samym elastyczność studiowania jest jednak ograniczona wobec bardzo małej liczby studentów na poszczególnych latach (w roku akademickim 2015/2016 na pierwszym roku studiów studiowało 12 osób, na drugim – 16, a na trzecim – 19 studentów wyłącznie w formie niestacjonarnej). Tak mała liczba studentów może ograniczać realne wybory studentów oprócz wyborów miejsca praktyki zawodowej, seminarium dyplomowego, a być może także języków obcych, które realizowane mogą być z innymi kierunkami studiów.

Studenci wizytowanego kierunku mają możliwość wyboru specjalności, lektoratu języka obcego oraz seminarium dyplomowego, co zostało określone w programie studiów. Liczba punktów ECTS pozostających do swobodnego wyboru kształtuje się na poziomie 30%. W ocenie studentów wybór ma charakter realny. Studenci pozytywnie ocenili zagwarantowane możliwości wyboru.

1.5.7.

Formy zajęć dydaktycznych – ćwiczenia, konwersatoria, seminaria oraz wykłady w części realizowane w postaci warsztatów – w wystarczającym stopniu zapewniają realizację zakładanych efektów kształcenia. Wobec niewielkiej liczby studentów liczba osób w grupach dziekańskich na ocenianym kierunku jest oczywiście zawsze mniejsza niż 20 osób. Seminaria dyplomowe proponowane są dla maksymalnie 12 studentów. W Uczelni nie prowadzi się kształcenia na odległość, platforma *e-learningowa* wykorzystywana jest jako wsparcie dla tradycyjnego procesu dydaktycznego Na platformie tej zamieszczone są materiały dydaktyczne dla studentów.

Studenci pozytywnie odnieśli się do stosowanych w ramach kierunku form zajęć dydaktycznych (wykłady, ćwiczenia, lektoraty, seminaria). Według studentów w zasadniczej większości przedmiotów forma wykładowa i ćwiczeniowa polega na przekazywaniu wiedzy przy zastosowaniu klasycznych form prezentacji, aczkolwiek stosowane są także inne metody, uwzględniające pracę w grupie, czy prace projektowe studentów. Liczebność grup zajęciowych została przez studentów oceniona pozytywnie. W ocenie studentów liczba godzin przeznaczona na poszczególne formy zajęć dydaktycznych jest odpowiednia i umożliwia im osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

W ramach wizytowanego kierunku nie są wykorzystywane metody e-learningowe. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wskazali, że nauczyciele akademicy wykorzystują narzędzia Internetowe jako środek wspomagający zajęcia dydaktyczne i często tą drogą przesyłane są materiały dydaktyczne. Studenci odnieśli się do tej praktyki pozytywnie.

1.5.8.

Program studiów zakłada realizację czterotygodniowej praktyki zawodowej w trakcie 6 semestru Usytuowanie praktyki zawodowej dopiero w ostatnim semestrze (zarówno dla stacjonarnej, jak i niestacjonarnej formy studiów) nie wydaje się korzystne. Student powinien mieć możliwości odbycia tej praktyki albo między 4 i 5 semestrem albo najpóźniej w trakcie 5 semestru. Pozwoliłoby to wykorzystać zdobyte umiejętności w trakcie przygotowywania pracy dyplomowej. Po zmianie profilu

kształcenia z ogólnoakademickiego w praktyczny i konieczności realizacji praktyk zawodowych w wymiarze minimum 3 miesięcy należy zaplanować rozłożenie tych praktyk w trakcie poszczególnych semestrów. Za obowiązkową czterotygodniową praktykę zawodową zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, student uzyskuje 4 ECTS (160 godzin czasu pracy). Jak wynika z udostępnionych materiałów (karty programowej) praktyka ma przygotować studenta do podjęcia zadań związanych z pracą zawodową i wejściem na rynek pracy. Studenci odbywają praktyki w jednostkach powiązanych z obsługą ruchu turystycznego, gdzie mają możliwości zapoznawania się z komputerowymi systemami rezerwacji, biurach promocji turystyki i innych jednostkach. Karta programowa zakłada osiągnięcie trzech efektów umiejętności, trzech efektów kompetencji społecznych, a także jednego efektu wiedzy. Zakładane efekty praktyk zostały prawidłowo odniesione do efektów kierunkowych.

Uczelnia miała podpisane umowy o realizację studenckiej praktyki zawodowej dla kierunku *turystyka i rekreacja* z trzema podmiotami (Biuro Usług Turystycznych Arkadia, Stadnina Koni Huculskich oraz Środowiskowy Dom Opieki Społecznej). Praktyki w każdym z tych podmiotów były dedykowane do określonych specjalności.

Wobec niewielkiej liczby studentów liczba podmiotów, które współpracują w zakresie odbywania praktyk jest obecnie wystarczająca. W trakcie spotkania z pracodawcami (Rada Patronacka) wskazywano możliwości podejmowania współpracy po zmianie profilu studiów i większym upracticznieniu treści kształcenia. Według uzyskanych informacji praktyki zawodowe koordynuje dziekan i prodziekan, a opiekunowie praktyk nadzorują realizację praktyk i weryfikują osiągane efekty. Zaliczenie zrealizowanej przez studenta praktyki odbywa się na podstawie złożonego w Dziekanacie sprawozdania z przebiegu praktyk (dziennika praktyk) i arkusza oceny osiągniętych efektów.

Studenci znają zasady praktyk zawodowych, które zostały określone w Regulaminie praktyk Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie na kierunku: turystyka i rekreacja, który obowiązuje od 1 października 2014 r.. Studenci mogą odbyć praktyki w miejscu, które samodzielnie wskazali, w podmiocie, który podpisał umowę o współpracy z Uczelnią lub w swoim miejscu pracy – jeśli stanowisko pracy odpowiada założonym efektom kształcenia praktyk. Należy wskazać, że student może zostać zwolniony z obowiązku odbywania praktyk, jeżeli przedstawi stosowne poświadczenie doświadczenia zawodowego w zakresie odpowiadającym efektom kształcenia założonym dla praktyk. Studenci w zdecydowanej większości odbywają praktyki w swoim miejscu pracy (biura turystyczne, biura informacji turystycznej, hotele, punkty gastronomiczne). Uczelnia dołożyła starań, by studenci kierunku prowadzonego w trybie niestacjonarnym mieli możliwość odbywania praktyk także za granicą. Wdrożono program mający na celu wykorzystanie odpowiedniego komponentu programu Erasmus+, który pozwala studentom na krótkookresowy wyjazd celem odbycia praktyk. Dzięki temu studenci mają możliwość realizacji praktyk w zagranicznych ośrodkach turystycznych (hotele, punkty gastronomiczne). Studenci bardzo pozytywnie odnieśli się do tego działania Uczelni.

1.5.9.

Program wizytowanego kierunku został dostosowany do wymogów umiędzynarodowienia poprzez zastosowanie punktacji ECTS, a także realizację zajęć z języków obcych. Studenci mają do dyspozycji małe grupy językowe (pięciosobowe), co pozwala na lepsze przyswojenie umiejętności językowych. Ponadto Władze Uczelni oferują studentom szerokie możliwości uczestniczenia w wymianach międzynarodowych – także tym, studiującym w trybie niestacjonarnym w tym również w zakresie odbywania praktyk zawodowych. Trzeba zauważyć iż niemal wszyscy studenci kierunku studiów niestacjonarnych odbyli praktyki zagraniczne, co należy ocenić bardzo wysoko. W ofercie dydaktycznej brakuje jednak stałych przedmiotów kierunkowych prowadzonych w języku obcym.

Obecnie na kierunku TiR w Uczelni nie studiuje obcokrajowcy. W ofercie dydaktycznej ocenianego kierunku przewidziano przedmioty oferowane w porozumieniu z uczelniami partnerskimi w ramach programu Erasmus plus. Stopień umiędzynarodowienia dydaktyki wymaga wzmocnienia.

1.6.

1.6.1.

Uczelnia nie wprowadziła specyficznych zasad rekrutacji kandydatów na studia kierunku *turystyka i rekreacja*. Przy niewielkim zainteresowaniu kandydatów podjęciem tego typu studiów na oceniany

kierunek przyjmowani są kandydaci, którzy zdali maturę – rozwiązanie takie można uznać za wystarczające. Zasady i procedury rekrutacji na wizytowanym kierunku zostały dostosowane do standardów rekrutacji obowiązujących w całej Uczelni, określonych w Regulaminie rekrutacji. Dokumenty aplikacyjne, składane przez studentów drogą elektroniczną lub w budynku Uczelni, są rozpatrywane przez odpowiednią komisję rekrutacyjną.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do przyjętych kryteriów i zasad rekrutacji. Określone w Uchwale Senatu (Regulaminie rekrutacji) zasady i procedury nie zawierają elementów dyskryminujących kandydatów w procesie aplikowania o przyjęcie na studia. Zagwarantowana została zasada równości szans wszystkich kandydatów, ze względu na ocenę ich wniosków aplikacyjnych na podstawie jednolitych kryteriów.

1.6.2.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się określa regulamin przyjęty uchwałą Senatu MWSE nr 28/S/2015. Na Wydziale Zarządzania i Turystyki działa Wydziałowa Komisja ds. Potwierdzania Efektów Uczenia się. Przyjęte rozwiązania będą umożliwiały potwierdzenie efektów kształcenia uzyskanych na podstawie doświadczenia zawodowego w praktyce. Dotychczas takie rozwiązania na ocenianym kierunku nie występowały.

1.7.

1.7.1.

Metody weryfikacji efektów uczenia się wskazano w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Proponowane metody są powiązane z zakładanymi efektami wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych poszczególnych przedmiotów. Metody te obejmują: egzamin ustny, test, prezentację, projekt, esej, referat. W sylabusach wskazuje się także kryteria oceny efektów kształcenia na określone oceny (od niedostatecznej do celującej).

Przyjęte metody pozwalają ocenić zakładane przedmiotowe efekty kształcenia. W zakresie efektów wiedzy są to prace egzaminacyjne, projekty, referaty oraz egzaminy pisemne i ustne. Efekty umiejętności ocenia się przez prace projektowe, eseje, konwersację, a także prezentacje podczas ćwiczeń oraz konwersatoriów i na podstawie *case study*. Przyjęte metody weryfikacji zakładanych efektów kompetencji społecznych są również wystarczające.

Udostępnione podczas wizytacji prace etapowe potwierdzają wystarczający sposób weryfikacji zakładanych, przedmiotowych efektów kształcenia. Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami system sprawdzania i oceniania efektów kształcenia określają procedury WSZJK na Wydziale. Po zakończeniu zajęć prowadzący składają do kierownika Katedry oświadczenie o osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia. Formalnie przyjęte rozwiązanie nie budzi wątpliwości. System oceny efektów uczenia się jest przejrzysty i zrozumiały dla studentów. Prowadzący przekazują informacje o wymaganiach w trakcie początkowych zajęć. Informacje te są też dostępne w kartach programowych przedmiotów.

Końcowe efekty kształcenia oceniane są w trakcie egzaminu dyplomowego oraz na podstawie pracy licencjackiej. W trakcie egzaminu dyplomowego student odpowiada na dwa pytania. Przekazane informacje pozwalają stwierdzić, że zadawanie na egzaminie dyplomowym pytania są wystarczająco zgodne z kierunkiem studiów. Zwraca jednak uwagę zbyt wyraźne powiązanie pytań z tematem pracy licencjackiej (np. praca na temat atrakcyjności turystycznej Podhala i dwa pytania dotyczące tego samego regionu). Niektóre prace licencjackie reprezentują niższy poziom, ale spełniają w wystarczającym stopniu wymagania odnośnie uzyskania stopnia licencjata. Zasady ustalania oceny końcowej na dyplomie licencjackim są poprawne.

W opinii studentów osiągnięte efekty kształcenia są sprawdzane poprzez wdrożony system weryfikacji osiągnięć studentów. Studenci stwierdzili, iż do stosowanych metod należą: kolokwia w formie pisemnej (testowej, opisowej), egzaminy w formie pisemnej (testowej, opisowej) oraz ustnej. W ocenie studentów stosowane metody sprawdzania i oceniania osiągniętych przez nich efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów i pozwalają na weryfikację ich wiedzy. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA wskazali, iż brakuje im weryfikacji ich umiejętności i kompetencji, w tym zwłaszcza z zakresu zarządzania jednostkami turystycznymi. W tym zakresie studenci oczekują, że okres praktyk zawodowych pozwoli im na udoskonalenie, a także weryfikację ich umiejętności.

W ocenie studentów stosowane metody wspomagają ich w procesie uczenia się. Pozytywnie ocenili oni częstotliwość weryfikacji cząstkowej w ramach poszczególnych modułów, którą uznali za motywującą do nauki.

Studenci pozytywnie odnieśli się do metod weryfikacji stosowanych na etapie przygotowania pracy dyplomowej – podczas zajęć seminaryjnych. Metody te polegają na wsparciu studentów w doborze tematu pracy dyplomowej i bieżącym monitorowaniu postępów w przygotowywaniu pracy.

Studenci pozytywnie odnieśli się do zajęć lektoratowych, wskazując, iż stosowane metody weryfikacji są dostosowane do poziomu zaawansowania językowego. Studenci pozytywnie odnieśli się do częstotliwości wykorzystywanych metod.

1.7.2.

Stosowany system sprawdzania efektów kształcenia jest wystarczająco przejrzysty. Zapisy w kartach programowych przedmiotów pozwalają weryfikować uzyskiwane przez studentów efekty. Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia stosowany na wizytowanym kierunku w ocenie studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA jest przejrzysty. Jego zasady zostały określone w Regulaminie Studiów, a także dodatkowo jest on przedstawiany studentom w ramach zajęć organizacyjnych każdego z przedmiotów. Studenci pozytywnie odnieśli się także do stopnia rzetelności przeprowadzanych metod weryfikacji i ich wiarygodności. W ocenie studentów określone przez nauczycieli akademickich metody weryfikacji są konsekwentnie realizowane. Studenci wyrazili opinię, iż stosowany system weryfikacji pozwala im na osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia, dzięki przyjętej częstotliwości weryfikacji (co najmniej raz na semestr w ramach większości przedmiotów przeprowadzana jest weryfikacja cząstkowa) oraz przyjętemu stopniowi trudności.

3. Uzasadnienie

Wydział Zarządzania i Turystyki MWES w Tarnowie sformułował prawidłową koncepcję kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* o profilu ogólnoakademickim dla studiów pierwszego stopnia. Koncepcja kształcenia ocenianego kierunku jest wystarczająco powiązana ze strategią MWSE oraz strategią Wydziału na lata 2012-2017. W koncepcji uwzględnia się potrzebę podnoszenia jakości kształcenia oraz rozwijanie powiązań środowiska uczelnianego z otoczeniem gospodarczym i społecznym. Niestety zakres wykorzystywania doświadczeń międzynarodowych przy formułowaniu koncepcji kształcenia dotychczas uwzględniany był w ograniczonym stopniu.

Plany rozwoju kierunku i proponowane zmiany związane z przejściem na praktyczny profil kształcenia są wystarczająco powiązane z zidentyfikowanymi tendencjami rozwoju społeczno-gospodarczego. Trafnie zidentyfikowano kierunki zmian i podejmuje się próbę powiązania programu kształcenia z zidentyfikowanymi tendencjami.

Efekty kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* usytuowano w obszarze *nauk społecznych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz o kulturze fizycznej* oraz obszarze *nauk przyrodniczych*. Dominujące znaczenie ma obszar *nauk społecznych*. Program studiów potwierdza prawidłowe powiązanie z przyjętymi obszarami nauk, dziedzinami, a także wskazywanymi dyscyplinami naukowymi. Przyjęty program kształcenia umożliwi osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych.

Program kształcenia obejmuje zarówno moduły przedmiotów podstawowych, jak i moduły treści kierunkowych i specjalizacyjnych. Udział zajęć o charakterze praktycznym, w tym laboratoryjnych i projektowych – włącznie z praktyką zawodową jest wystarczający dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Proponowane specjalności: *turystyka międzynarodowa* oraz *SPA i wellness* oraz określona sylwetka absolwenta tych specjalności są adekwatne do potrzeb rynku pracy.

Formy proponowanych zajęć dydaktycznych umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia w stopniu wystarczającym.

Dla kierunku TiR studiów pierwszego stopnia w profilu ogólnoakademickim proponuje się czterotygodniową praktykę zawodową, a miejsca odbywania praktyk są powiązane z programem kształcenia.

Karty programowe poszczególnych przedmiotów przygotowano prawidłowo (odrębne karty dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych), zawarto w nich wszystkie niezbędne informacje wskazując

cele przedmiotu, efekty przedmiotowe powiązane z efektami kierunkowymi, kryteria oceny, metody weryfikacji, treści kształcenia oraz literaturę podstawową i uzupełniającą dla studentów. Sylabusy zawierają także wycenę punktów ECTS w podziale na godziny zajęć kontaktowych z prowadzącym i godziny pracy własnej studenta. Liczba godzin zajęć w podziale na sześć semestrów jest wystarczająca dla osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Organizacja zajęć dydaktycznych studiów niestacjonarnych w formie trzydniowych zjazdów piątkowo-niedzielnych jest prawidłowa i umożliwia pełną realizację planu zajęć.

Studenci mają możliwość wyboru oferowanych specjalności oraz zajęć do wyboru, w tym wykładów, języków obcych i seminarium dyplomowego. Wybierają też miejsce odbywania praktyki zawodowej. Metody kształcenia przyjęte w programie studiów i wskazywane w sylabusach są wystarczające dla aktywizacji studentów. Metody te zostały szczegółowo opisane w sylabusach. Proponowana praktyka zawodowa jest wystarczająca dla ośnoakademickiego profilu studiów. Stopień umiędzynarodowienia studiów jest bardzo słaby, ale Uczelnia podejmuje próby nawiązania lepszej współpracy z uczelniami partnerskimi w ramach programu Erasmus plus. Nie zidentyfikowano w programie zajęć propozycji dla obcokrajowców bądź zajęć w językach obcych. Zasady weryfikacji końcowych efektów kształcenia są wystarczająco przejrzyste i pozwalają porównywać osiągnięte efekty przez poszczególnych studentów. Oceny końcowe prac etapowych i egzaminu dyplomowego są wystarczająco zróżnicowane. Udostępnione prace etapowe pozwalają stwierdzić, że weryfikacja etapowych efektów kształcenia jest zapewniona w wystarczającym stopniu. Jakość prac dyplomowych, licencjackich często jest jednak słaba. W zbyt małym stopniu autorzy tych prace formułują wnioski na podstawie zgromadzonych materiałów. Zasady weryfikacji kandydatów na studia są zgodne z zasadami przyjętymi w innych uczelniach. Nie zawierają żadnych specyficznych rozwiązań.

W ocenie studentów, program kształcenia realizowany w toku zajęć dydaktycznych jest dostosowany do ich potrzeb. Studenci oczekują jak największej liczby zajęć o charakterze praktycznym. Studenci mają możliwość wyboru przedmiotów w ramach wyboru specjalności, języka obcego oraz seminarium. Program studiów uwzględnia obowiązek realizacji praktyk zawodowych, którego organizację należy ocenić pozytywnie, ze względu na dopasowanie do sytuacji zawodowej studentów studiujących w trybie niestacjonarnym. Program studiów zawiera elementy umiędzynarodowienia adekwatne do potrzeb studentów.

Procedura rekrutacyjna została oparta na obiektywnych i niedyskryminujących kryteriach. Studenci pozytywnie ocenili procedurę rekrutacji.

Stosowany na wizytowanym kierunku system sprawdzania i oceniania osiągniętych efektów kształcenia z perspektywy oceny studentów należy ocenić pozytywnie, jednakże należy uwzględnić uwagę studentów co do braku wystarczającej weryfikacji ich umiejętności i kompetencji społecznych. Pozytywnie należy ocenić częstotliwość weryfikacji, a także stosowane metody weryfikacyjne.

4. Zalecenia

Koncepcja kształcenia dla kierunku turystyka i rekreacja wraz z przejściem do praktycznego profilu kształcenia od roku akademickiego 2016/2017 wymaga weryfikacji kierunkowych efektów kształcenia, w tym przede wszystkim weryfikacji i zwiększenia zakresu efektów umiejętności. Wskazane jest – jeżeli pozostanie wskazana dyscyplina *pedagogika* – wyraźniejsze powiązanie tej dyscypliny z umiejętnościami organizacji wypoczynku, turystyki i rekreacji dla dzieci i młodzieży. Pożądane jest właściwe rozplanowanie trzymiesięcznej praktyki zawodowej – konieczne wydaje się, żeby każdy ze studentów miał możliwość zetknięcia się podczas praktyki z różnymi podmiotami i różnymi formami rekreacji.

Należy dokładnie określić wymagania dotyczące pracy licencjackiej dla praktycznego profilu kształcenia.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu

dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszarom kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. Ocena - w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

2.1

Szkoła przedstawiła do minimum kadrowego 9 nauczycieli akademickich, w tym trzy osoby z tytułem naukowym profesora, oraz 6 osób ze stopniem naukowym doktora. Przeprowadzona analiza dorobku naukowego pracowników wykazuje, iż wszystkie proponowane do minimum kadrowego osoby posiadają dorobek naukowy zapewniający realizację programu studiów w obszarach wiedzy odpowiadających obszarom kształcenia. Szkoła zgłosiła efekty kształcenia w trzech obszarach: obszar nauk społecznych / dziedzina nauk ekonomicznych / nauk społecznych /dyscypliny : nauki o zarządzaniu / ekonomia / psychologia / pedagogika; obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej / dziedzina nauk o kulturze fizycznej; oraz obszar nauk przyrodniczych / dziedzina nauk o ziemi /dyscyplina geografia. W składzie minimum kadrowego dominują osoby, których dorobek naukowy należy do obszaru nauk społecznych - 6 osób. Jedna osoba posiada dorobek w obszarze nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej, natomiast dwie w obszarze nauk przyrodniczych. W grupie nauczycieli akademickich reprezentujących obszar nauk społecznych, dorobek naukowy w dyscyplinie nauki o zarządzaniu posiadają 4 osoby, a dwie w dyscyplinie psychologia. Z kolei dwie osoby reprezentujące obszar nauk przyrodniczych posiadają dorobek w dyscyplinie geografia, a więc w dyscyplinie, do której odnoszą się efekty kształcenia. Dorobek naukowy nauczycieli akademickich tworzących minimum kadrowe obejmuje między innymi takie zagadnienia jak: turystyka leśna, turystyka na obszarach wiejskich, turystyka na obszarach chronionych, zarządzanie turystyką, psychologiczne aspekty w zakresie turystyki, geografia turystyczna. Spektrum dorobku naukowego osób minimum kadrowego pokrywa szeroki zakres kierunku *turystyka i rekreacja*. Dorobek naukowy nauczycieli stanowiących minimum kadrowe kierunku *turystyka i rekreacja* publikowany jest w licznych artykułach, głównie jednak w pismach krajowych o zasięgu lokalnym, a także w rozdziałach w monografiach naukowych. Stosunkowo duży udział stanowią publikacje w piśmie uczelnianym – Zeszytach Naukowych Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie. W dorobku naukowym kadry natomiast wyraźnie brakuje publikacji zagranicznych. Osoby stanowiące minimum kadrowe są w Uczelni zatrudnione od lat, niektórzy od jej założenia, i realizują odpowiednią, określoną przepisami prawa liczbę godzin dydaktycznych. Osoby te posiadają duże doświadczenie dydaktyczne. Zatem szkoła spełnia wymagania dotyczące minimum kadrowego dla kierunku *turystyka i rekreacja*. Zespół oceniaczy do minimum kadrowego zaliczył 9 osób w tym 3 samodzielnych nauczycieli akademickich i 6 doktorów. Relacja liczby studentów do liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe na pierwszym roku ze względu na trudności związane z rekrutacją wynosi obecnie 9:6

(natomiast na wszystkich latach stanowi w przybliżeniu 1:4), co w świetle relacji określonej w przepisach prawa jest dla jakości procesu dydaktycznego wyjątkowo korzystne.

2.2

Zajęcia na kierunku *turystyka i rekreacja* na studiach I stopnia prowadzi łącznie 17 osób, z czego 9 to osoby zaliczone do minimum kadrowego, w tym 4 osoby z tytułem naukowym profesora (3 zaliczone do minimum kadrowego), 8 z stopniem naukowym doktora (6 zaliczonych do minimum), oraz 5 magistrów (spoza minimum). Wszystkie osoby zaliczone do minimum kadrowego reprezentują poprzez swój dorobek naukowy obszary wiedzy odpowiadające obszarom kształcenia. Osoby te prowadzą badania naukowe związane z prowadzoną dydaktyką, co znajduje potwierdzenie w aktualnym dorobku publikacyjnym. Przegląd dorobku naukowego kadry akademickiej prowadzącej zajęcia, dokonany podczas wizytacji, potwierdza, że zajęcia powierzane są osobom, których dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe, jest związany z zakresem prowadzonego przedmiotu i z dyscypliną naukową, z której dany przedmiot się wywodzi. Kadra posiada zarówno doświadczenie w zakresie prowadzenia badań naukowych, jak i doświadczenie dydaktyczne. Część kadry nie posiada jednak aktualnego doświadczenia zawodowego, co może stanowić pewien problem przy zmianie profilu kształcenia z ogólnoakademickiego na profil praktyczny, co dla kierunku *turystyka i rekreacja* o wyraźnym charakterze zawodowym oraz oczekiwaniach rynku pracy, ma bardzo istotne znaczenie. Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

2.3

Szkoła stara się motywować nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych oraz rozwijania kompetencji dydaktycznych. Jednak rozwój własnej kadry w dużym stopniu jest ograniczony relatywnie małą skalą uczelni oraz brakiem uprawnień do nadawania stopni naukowych. Tym niemniej, szkoła finansuje koszty związane z recenzjami oraz obronami prac doktorskich. W ciągu ostatnich 3 lat 3 pracowników uczelni uzyskało stopnie naukowe doktora. Ponadto, w ramach polityki kadrowej, szkoła wspiera rozwój naukowy kadry poprzez finansowanie udziału w krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych. Młodych pracowników nauki zachęca się do aplikowania o granty badawcze na realizację projektów naukowych. Ponadto, szkoła organizuje dla pracowników niedpłatne kursy języków obcych i stara się ich zachęcać do uczestnictwa w różnych programach międzynarodowych. Natomiast samo umiędzynarodowienie kadry naukowo-dydaktycznej nie jest w pełni zadowalające i konieczne są pewne, bardziej intensywne działania w tym kierunku. Co prawda szkoła posiada szereg umów w ramach programu wymiany Erasmus, które zapewniają pracownikom uczelni pobyt na uczelniach partnerskich zagranicą, to jednak wymiana ta nie obejmuje przyjazdów partnerów zagranicznych. Poprawa tej sytuacji byłaby bardzo wskazana biorąc pod uwagę fakt, że szczególnie na kierunku *turystyka i rekreacja* studenci powinni mieć zapewniony dobry kontakt z cudzoziemcami, co powinno być traktowane jako element przyszłego przygotowania do zawodu, w którym często będą musieli stykać się z osobami z zagranicy.

2.4

Szkoła prowadzi badania naukowe w obszarze nauk społecznych jako głównym obszarze, w którym określono efekty kształcenia, a także w obszarach wspomagających takich jak obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej oraz obszar nauk przyrodniczych. Badania naukowe prowadzone są w ramach badań własnych, grantów indywidualnych. Większość prowadzonych badań koncentruje się na dziedzinach oraz dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia. W szczególności, należą do nich nauki o zarządzaniu, ekonomia, psychologia, a także nauki o kulturze fizycznej oraz geografia. Badania naukowe obejmują bardzo rozległe spektrum zagadnień naukowych związanych z prowadzonym kierunkiem studiów *turystyka i rekreacja*. W szczególności, tematyka prowadzonych w szkole badań naukowych związana jest z różnymi, często niszowymi, aspektami turystyki, na przykład: innowacyjnością firm turystycznych, turystyką na obszarach wiejskich, atrakcyjnością turystyczną polskich lasów czy też turystyką religijną w obiektach sakralnych. Wyniki przeprowadzonych przez pracowników uczelni badań opublikowane zostały w szeregu artykułów naukowych, rozdziałach w monografiach naukowych, czy publikacjach konferencyjnych zarówno w języku polskim jak i angielskim, co zostało potwierdzone w trakcie przeprowadzonej wizytacji, oraz w spisie publikacji naukowych każdego nauczyciela akademickiego.

Ponadto, szkoła wydaje własne pismo naukowe pod tytułem Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie, w którym bardzo często publikowane są wyniki badań przeprowadzonych przez kadre uczelni. Według ostatniej oceny ministerialnej pismo to znajduje się na liście B i posiada 9 punktów MNiSZW. Pismo to posiada międzynarodową radę programową i współpracuje z zagranicznymi recenzentami. Poza tym kadra naukowa uczelni angażuje się w przygotowanie podręczników bezpośrednio związanych z prowadzonym kierunkiem studiów *turystyka i rekreacja*. Jako przykład można podać takie publikacje jak: *Samowychowanie a turystyka* czy też *Nowoczesne biuro w przedsiębiorstwie turystycznym i hotelarskim*. Pracownicy naukowcy uczelni uczestniczą również w konferencjach naukowych organizowanych w kraju i zagranicą międzynarodowych, których rezultatem były również publikacje pokonferencyjne.

2.5

Wyniki prac naukowych prowadzonych w szkole wykorzystywane są w doskonaleniu treści kształcenia oferowanych w ramach programu studiów na kierunku *turystyka i rekreacja*. Kadra wykorzystuje efekty prowadzonych projektów naukowych w swoich zajęciach dydaktycznych poprzez tworzenie odpowiednich przykładów ilustrujących zagadnienia teoretyczne, jak i umożliwiające studentom nabycie odpowiednich umiejętności praktycznych. Prowadzone badania naukowe wykorzystywane są do aktualizacji treści kształcenia. W wyniku prowadzenia badań naukowych powstają oferty dla rozwoju nowych przedmiotów do wyboru jak i obowiązkowych, uwzględniających nowe trendy w rozwoju danej subdyscypliny, z którą związane są badania i oferowany przedmiot. Przykładem tego może być wprowadzenie do oferty programowej przedmiotów do wyboru dedykowanych zajęć z sylwaturystyki. Ponadto tematyka prowadzonych w szkole badań naukowych wspiera proces dyplomowania poprzez czerpanie rezultatów badań do określania tematów oraz zakresu prac dyplomowych. Opublikowane prace naukowe zalecane są studentom jako materiał do wykorzystania przy przygotowywaniu prac licencjackich.

3. Uzasadnienie

Zespół oceniający stwierdza, iż uczelnia spełnia wymagania w zakresie minimum kadrowego dla studiów I stopnia na kierunku *turystyka i rekreacja*. Spośród 9 osób zaliczonych do minimum kadrowego, 6 posiada dorobek naukowy w obszarze nauk społecznych 2 w obszarze nauk przyrodniczych i 1 w obszarze nauk medycznych, nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej. Dorobek naukowy osób zaliczonych do minimum kadrowego pokrywa bardzo szerokie spektrum zagadnień związanych z realizacją procesu dydaktycznego na kierunku *turystyka i rekreacja*. Kadra prowadząca zajęcia na studiach I stopnia na kierunku *turystyka i rekreacja* posiada dorobek naukowy ściśle związany z przedmiotowymi i kierunkowymi efektami kształcenia. Obsada zajęć ściśle przestrzega zasady zgodności dorobku naukowego prowadzącego zajęcia z dyscypliną naukową, z której wywodzi się prowadzony przedmiot. Kadra akademicka stanowiąca minimum kadrowe dla kierunku *turystyka i rekreacja* posiada kwalifikacje naukowe wyraźnie zorientowane na potrzeby kształcenia, jak i prowadzenia badań naukowych oraz zapewniające rozwój kierunku. Dorobek naukowy kadry akademickiej ma jednak głównie charakter lokalny. Polityka kadrowa wspiera rozwój naukowy i kompetencje dydaktyczne kadry akademickiej. Zakres badań naukowych prowadzonych na uczelni jest powiązany z zakresem programu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*. Efekty badań naukowych wykorzystywane są do aktualizacji treści kształcenia, oferowania nowych przedmiotów do wyboru, oraz procesu dyplomowania.

4. Zalecenia

Wskazany jest dalszy rozwój kadry akademickiej, w szczególności zapewnienie właściwej struktury wiekowej oraz zatrudnienie praktyków gospodarczych o znaczącym doświadczeniu zawodowym w celu planowanego przekształcenia kierunku na profil praktyczny. Wskazane byłoby również większe umiędzynarodowienie procesu nauczania poprzez pozyskanie wykładowców z zagranicy, przynajmniej na pewnym okresie czasu, na przykład w ramach programu wymiany Erasmus.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem.*

1. Ocena - w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1

Przeprowadzona wizytacja, spotkania z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, kadrami akademicką i studentami pozwala uznać że Uczelnia od początku swojego powstania i powołania kierunku turystyka i rekreacja, współpracuje z instytucjami i firmami z sektora szeroko rozumianej turystyki i rekreacji. Współpraca ta początkowo ograniczała się do organizacji praktyk zawodowych a następnie poszerzona została o opiniowanie procesu kształcenia w tym programie kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja. W celu pogłębienia tej współpracy i umocnienia wzajemnych zobowiązań powołana została Rada Patronacka, której zadaniem jest między innymi, poszukiwanie i rozwijanie form współpracy Uczelni z pracodawcami w tym z sektorem turystyki rekreacji w szczególności w perspektywie przejścia na praktyczny profil kształcenia. Spotkanie zespołu oceniającego z Radą Patronacką pozwala zauważyć, że udział w Radzie dla jej uczestników jest prestiżowy i traktowany z należytą starannością. Uczelnia podejmuje działania i inicjatywy aby współpraca z przedstawicielami rynku pracy miała szeroki charakter i była sprawnie organizowana. W tym celu powołany został w uczelni Pełnomocnik Rektora ds. Biura Karier i Współpracy z Pracodawcami, będący pośrednikiem między Uczelnią a instytucjami, również w zakresie opracowywania ekspertyz i innych prac projektowych. Do zadań pełnomocnika należy także nawiązywanie w imieniu Uczelni kontaktów z pracodawcami w celu realizacji praktyk zawodowych. Wśród instytucji partnerskich, oferujących miejsca praktyk dla studentów turystyki i rekreacji wymienić należy: Biuro Usług Turystycznych „Arkadia”, Biuro Podróży Barbara Travel, Hotel Cristal Park, Fitness Klub Forma, Hotel Tarnovia, Stadnina Koni Huculskich Gładyszów Sp. z o.o. w Uściu Gorlickim, Uzdrowisko Kopalnia Soli Bochnia Sp. z o.o., Specjalistyczny Szpital im. E. Szczeklika w Tarnowie, Stowarzyszenie Medycyna Polska. Współpraca w tym zakresie pozwoliła na zgromadzenie bazy dla praktyk zawodowych której potencjał przewyższa znacznie liczbę studentów poszukujących praktyki. Pracodawcy reprezentujący sektor turystyki i rekreacji w tym również przedstawiciele Samorządu Terytorialnego są zapraszani do konsultacji nad zakresem efektów kształcenia w szczególności przy opracowywaniu katalogu tych efektów dla budowanego profilu praktycznego. Spotkanie z kadrami pozwoliło ustalić, iż pracodawcy preferowali kształtowanie umiejętności miękkich które są bardzo cenne na rynku pracy. Uczelnia gromadzi odpowiednią dokumentację dotyczącą wspomnianych konsultacji.

Spotkanie z przedstawicielami Rady Patronackiej pozwala zauważyć, iż w wyniku wzajemnych dyskusji opracowywane są listy przedmiotów do wyboru, Rada Patronacka proponuje studia przypadków, które uznają za istotne ze względu na potrzeby rynku pracy w zakresie turystyki i rekreacji. W ramach współpracy z otoczeniem gospodarczym organizowane są wykłady otwarte wybitnych praktyków, którzy osiągnęli sukces zawodowy. Studenci na tych wykładach mogą zapoznać się ze strategiami i potrzebami kadrowymi firm, w szczególności sektora turystyki, działających na lokalnym rynku pracy. Lata współpracy uczelni i przedstawicieli lokalnego rynku pracy zaowocowały realizacją procesu dydaktycznego. Przedstawiciele Rady Patronackiej reprezentujący firmy turystyczne prowadzą niektóre zajęcia o charakterze praktycznym. Organizowane są dla studentów coroczne spotkania z doradcą zawodowym. Uczelnia w ramach współpracy z instytucjami społecznymi organizuje warsztaty psychologiczne, na których studenci poznają problemy radzenia sobie ze stresem, asertywności. Efektem systematycznej współpracy Uczelni z Radą Patronacką są propozycje dotyczące wizji budowania zajęć warsztatowych

odpowiadających potrzebom profilu praktycznego.

3. Uzasadnienie

Uczelnia współpracuje z przedsiębiorstwami i firmami oraz instytucjami sektora szeroko rozumianej turystyki i rekreacji w zakresie organizacji praktyk zawodowych, określania efektów kształcenia jak i sposobów ich weryfikacji. Rada Patronacka uczestniczy w ocenie kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja.

4. Zalecenia

Należy rozwijać formy współpracy w celu wypracowania wspólnych działań w zakresie realizacji zajęć dydaktycznych w tym zajęć warsztatowych i projektowych na profilu praktycznym, dyskusji nad efektami kształcenia

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena - w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1

Szkoła posiada dobre warunki lokalowe w postaci dwóch budynków dydaktycznych położonych w centrum miasta, które znajdują się od siebie w odległości 10 minut marszu co zapewnia studentom możliwość szybkiego przemieszczania się między salami, w których oferowane są różne zajęcia. Szkoła zapewnia dobre wyposażenie sal dydaktycznych do prowadzenia zajęć na kierunku *turystyka i rekreacja* co zostało szczegółowo przedstawione w Raporcie Samooceny. Ogląd bazy dydaktycznej dokonany na miejscu wykazał że studentom zapewniono dobre warunki studiowania a pomieszczenia, korytarze oraz otoczenie budynków są przyjazne i estetyczne w bliskiej odległości od świeżo wyremontowanego historycznego centrum miasta. Liczba sal wykładowych, ćwiczeniowych, seminaryjnych, laboratoriów komputerowych, pracowni językowych w pełni odpowiada potrzebom wizytowanego kierunku. Szkoła posiada także na miejscu gabinet masażu z trzema łózkami, oraz zapewnia studentom dostęp do basenu oraz sali gimnastycznej na terenie miasta. Szkoła zapewnia studentom odpowiednie oprogramowanie wykorzystywane w zajęciach prowadzonych na wizytowanym kierunku, takie jak oprogramowanie Amadeus służące do dokonywania rezerwacji hotelowych. Sale dydaktyczne wyposażone są w projektory w tym multimedialne, komputery. Infrastruktura szkoły w dniu wizytacji nie była w pełni przystosowana dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami narządu ruchu. W budynku szkoły nie było ani jednej windy. Zabrakło również podjazdów dla osób na wózkach inwalidzkich chociaż w obrębie budynków znajdują się już toalety przystosowane na ich potrzeby. W wyposażeniu wizytowanych sal oraz biblioteki zostało uwzględnione również wyposażenie dla osób z innymi niepełnosprawnościami, np. dla osób niedosłyszących lub niedowidzących.

Studenci wizytowanego kierunku wykorzystują infrastrukturę dydaktyczną składającą się na sale dydaktyczne, dostępną infrastrukturę sportową oraz bibliotekę.

W ocenie studentów sale dydaktyczne, w których odbywają się zajęcia są przystosowane do potrzeb realizacji założonych efektów kształcenia (są wyposażone w sprzęt multimedialny – wykorzystywany podczas zajęć). Stan sal dydaktycznych oraz ich dostosowanie do liczby studentów, studenci ocenili pozytywnie.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do stanu infrastruktury sportowej, a także sposobu jej udostępniania

4.2

Studenci kierunku *turystyka i rekreacja* mają możliwość korzystania z biblioteki uczelnianej, która składa się z dwóch części: czytelni i wypożyczalni i posiada dosyć bogate zbiory (ponad 26 tysięcy woluminów), w tym zbiory związane z kierunkiem kształcenia takie jak mapy czy przewodniki turystyczne. Na dzień wizytacji 16.04.2016 było to dokładnie 26246 woluminów. Roczne wydatki na zakup książek i czasopism w 2015 wyniosły około 37700 zł., z czego na materiały drukowane 7157 zł, prenumeratę czasopism 3698 zł, zbiory nieelektroniczne 960 zł, dostęp licencjonowany do zbiorów elektronicznych 17474 zł. W 2015 roku zakupiono do biblioteki 2019 woluminów książek. Prenumerata roczna to: 55 tytułów. Ponadto, prenumerowane są 143 tytuły czasopism krajowych (w tym 75 opracowań GUS) oraz czasopism zagranicznych w wersji online. Ponadto, biblioteka oferuje studentom szkoły również dostęp do ebooków Ebook libra wydawnictwa PWN. Do publikacji tych zapewniony był dostęp zdalny. Wirtualna Biblioteka Nauki jest dostępna w szkole od 2010 roku. Biblioteka zapewnia dostęp do zasobów elektronicznych i baz danych jak: EBSCO, Business Source Complete, Springer LINK, oraz baza Scopus od samego początku oferty ministerialnej (2010).

W związku z potrzebami kierunku *turystyka i rekreacja* z pakietu prenumeraty krajowej na wyróżnienie zasługują następujące tytuły: Folia Turistica, Podróże, Turystyka i Rekreacja, Rynek Turystyczny, Zabytki, Ochrona Zabytków, Spotkania z Zabytkami, czy Wiadomości Turystyczne. W schemacie układu działowego Czytelni i Wolnego Dostępu wyodrębniony jest dział związany bezpośrednio z kierunkiem *turystyka i rekreacja*. Zakres zbiorów bibliotecznych zasadniczo pokrywa potrzeby procesu dydaktycznego na wizytowanym kierunku, a także zapewnia prowadzenie badań naukowych we wszystkich dyscyplinach dziedziny nauk ekonomicznych. Biblioteka posiada wypożyczalnię, oraz czytelnię na 16 miejsc z wolnym dostępem do zbiorów. Do dyspozycji Czytelni jest 8 nowoczesnych zestawów komputerowych z pełnym dostępem do Internetu (2 z nich przystosowane są dla osób niepełnosprawnych, słabosłyszących i niesłyszących, oraz słabowidzących z oprogramowaniem czytającym). Dodatkowo zagwarantowano czytelnikom możliwość podłączenia własnego komputera z dostępem do katalogu i zasobów biblioteki bez konieczności logowania się. Czytelnicy mają również pełny dostęp do sieci poprzez system radiowy WIFI po uprzedniej rejestracji. Biblioteka nie zapewnia Czytelnikom pomieszczenia dla pracy grupowej. Organizacja pracy obu części biblioteki jest bardzo dobra.

W Bibliotece zatrudnionych jest 3 pracowników (na 2,5 etatu). Wszyscy pracownicy Biblioteki posiadają wyższe wykształcenie bibliotekarskie. Biblioteka dostępna jest dla czytelników od poniedziałku do piątku w godzinach od 9-tej do 17-tej, natomiast w soboty od 9-tej do 15-tej co teoretycznie zapewnia możliwość korzystania ze zbiorów zarówno studentów stacjonarnych jak i niestacjonarnych, jednak w przypadku soboty wydaje się, że warto byłoby rozważyć przedłużenie godzin pracy biblioteki tak aby umożliwić dłuższe z niej korzystanie studentom studiów niestacjonarnych, którzy w soboty przyjeżdżają na zajęcia. Warto dodać, że na koniec grudnia 2015 liczba czytelników Biblioteki wynosiła 1447, natomiast na dzień wizytacji 17.04. 2016 – liczba czytelników Biblioteki wynosiła 1482. Liczba wypożyczeń książek wyniosła na koniec 2015 roku 5626 odwiedzin, 12190 wypożyczeń książek w ciągu 2015, 12 wypożyczeń zbiorów audiowizualnych, a liczba odwiedzin w czytelni wyniosła 1417 książek i 354 czasopisma.

Biorąc pod uwagę zasoby biblioteczne można stwierdzić, że studenci i pracownicy mają zapewniony dobry dostęp do literatury w tym baz danych, podręczników, czasopism, monografii w języku polskim i językach obcych niezbędnej dla procesu dydaktycznego oraz badań naukowych związanych z kierunkiem *turystyka i rekreacja*. W bibliotece dostępna jest większość publikacji wymienionych wśród pozycji zalecanych w kartach przedmiotów.

W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA sposób funkcjonowania biblioteki i jej

dostępność należy ocenić pozytywnie. Studenci pozytywnie ocenili jej zasoby, w tym zasoby wirtualne. Literatura przedmiotu dostępna w bibliotece, pokrywa się z literaturą wskazaną w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Studenci mają możliwość zgłoszenia zapotrzebowania na dodatkową literaturę.

4.3

Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

W ramach wizytowanego kierunku nie są wykorzystywane metody kształcenia na odległość. Tym niemniej nauczyciele akademicy wykorzystują Internet jako środek wspomagający proces dydaktyczny w postaci udostępniania materiałów dydaktycznych.

3. Uzasadnienie

Szkoła posiada infrastrukturę pozwalającą na przyjęcie znacznie większej liczby studentów niż ma to obecnie miejsce. Budynki dydaktyczne nie są jednak w pełni przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Infrastruktura dydaktyczna wizytowanego kierunku odpowiada potrzebom studentów i umożliwia im osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studenci odnoszą się pozytywnie do ogółu infrastruktury uczelnianej, w tym do jej dostępności.

Studenci wizytowanego kierunku mają dostęp do zasobów bibliotecznych, w tym zasobów w formie elektronicznej, które w ich ocenie spełniają potrzeby w zakresie realizacji zakładanych efektów kształcenia.

W ramach kierunku nie są stosowane metody e-learningowe. Internet wykorzystywany jest jako narzędzie wspomagające proces dydaktyczny.

3. Zalecenia

W krótkim okresie bardzo wskazane jest zamontowanie podjazdów dla osób poruszających się na wózkach i organizacja zajęć na parterze, natomiast w długim okresie wskazane byłoby zainstalowanie przynajmniej jednej windy, a także umieszczenie informacji na stronie internetowej zakładki informującej o polityce szkoły w stosunku do osób niepełnosprawnych informujących ich o udogodnieniach zapewnianych przez szkołę w celu zapewnienia im komfortu studiowania.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena - w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1

Pomoc dydaktyczna dla studentów wizytowanego kierunku, w zakresie ich rozwoju zawodowego,

obejmuje - oprócz realizowanych zajęć dydaktycznych - dyżury i konsultacje pracowników naukowych, możliwość zaangażowania w ruch kół naukowych, a także inicjatywy Władz Uczelni mające na celu wzbogacenie studentów o wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne poza zajęciami dydaktycznymi.

Studenci pozytywnie odnieśli się do dyżurów i konsultacji nauczycieli akademickich. Wysoko oceniona została ich dostępność zarówno w budynku Uczelni, jak również przez kontakt pocztą elektroniczną.

Studenci wizytowanego kierunku mają możliwość zaangażowania się zarówno w działalność samorządu studenckiego, jak i kół naukowych. Niestety, ze względu na spadającą liczbę studentów, ruch naukowy w ramach kół naukowych wizytowanego kierunku przestał istnieć. Tym niemniej studenci mają możliwość zaangażowania się w działalność kół ogólnouczelnianych. Ruch kół naukowych wspierany jest merytorycznie i finansowo przez Władze Uczelni.

Władze Uczelni umożliwiają studentom rozwój zawodowy także poprzez kontakt z praktykami. Organizowane są m.in. spotkania z przedstawicielami sektora turystycznego regionu tarnowskiego. Działania Uczelni w tym zakresie zostały przez studentów scharakteryzowane jako wsparcie w zdobywaniu umiejętności praktycznych. Należy jednak zwrócić uwagę, iż studenci wizytowanego kierunku w większości są już osobami pracującymi, obecnymi na rynku pracy od kilku lat. Uczelnia, także poprzez planowany program praktyk zawodowych, umożliwia studentom pozyskanie oczekiwanych przez nich umiejętności.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do ogółu działań podejmowanych przez Władze Uczelni w zakresie ich rozwoju zawodowego.

W zakresie pomocy materialnej, studenci wizytowanego kierunku wykorzystują wsparcie w postaci stypendium rektora dla najlepszych studentów, socjalnego, zapomóg, a także stypendium dla osób niepełnosprawnych. W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA kryteria przyznawania stypendium rektora dla najlepszych studentów stanowią dla nich istotny bodziec w procesie uczenia się. Ważnym bodźcem pozostają także stypendia oferowane przez Uczelnię, w tym m.in. możliwość obniżenia czesnego w przypadku zdania egzaminu w pierwszym terminie Regulamin Pomocy materialnej dla studentów został uzgodniony z samorządem studenckim zgodnie z art. 186 ust. 1 Ustawy. Podział dotacji został dokonany w porozumieniu z uczelnianym organem samorządu studenckiego, co spełnia przesłanki art. 174 ust. 2 Ustawy. Ogół działań związanych z pomocą materialną został przez studentów oceniony pozytywnie.

Regulamin studiów wizytowanego kierunku uwzględnia możliwość realizacji studiów w trybie indywidualnego toku nauczania (ITS), tym niemniej studenci – ze względu na tryb swoich studiów, nie wykorzystują tej instytucji. Zostali oni jednak o niej poinformowani i w razie potrzeby wiedzą w jaki sposób aplikować o jej zastosowanie.

5.2

Uczelnia stworzyła studentom szerokie możliwości umiędzynarodowienia procesu kształcenia, w tym także dzięki wykorzystaniu oferty programów mobilności. Szeroko wykorzystywane są komponenty stypendium Erasmus+, dzięki czemu studenci mogą zarówno odbywać część studiów w zagranicznym ośrodku akademickim, jak również mogą korzystać z systemu praktyk zagranicznych. Pozytywnie należy ocenić starania w zakresie dopasowania charakteru stypendiów zagranicznych do charakterystyki kierunku turystyka i rekreacja. Pozytywnie należy ocenić działania promocyjne kierowane przez Uczelnię do studentów w zakresie promowania mobilności. W ramach kierunku nie są wykorzystywane programy mobilności krajowej. Studenci bardzo pozytywnie odnieśli się do działań organizacyjnych i promocyjnych w zakresie mobilności. Wskazali, że bogata oferta w tym zakresie stanowi jedną z największych zalet Uczelni i kierunku. Szczególnego podkreślenia wymaga fakt dostosowania oferty programów mobilności do potrzeb studentów studiujących w trybie niestacjonarnym.

5.3

Wsparcie studentów w zakresie zbliżania do rynku pracy koordynuje Biuro Karier. Jest ono odpowiedzialne zarówno za monitorowanie losów zawodowych absolwentów kierunku, jak również za świadczenie usług z zakresu doradztwa zawodowego dla studentów.

Do tej pory wsparcie w zakresie zbliżania do rynku pracy ograniczało się do organizowania różnego

rodzaju szkoleń, czy przesyłania ofert pracy studentom. Studenci wizytowanego kierunku byli jednak w mniejszym stopniu zainteresowani tego typu ofertą.

5.4

W ramach wizytowanego kierunku studiuja osoby z niepełnosprawnościami, aczkolwiek nie są to osoby z niepełnosprawnościami o charakterze ruchowym. Studenci legitymujący się orzeczeniem o niepełnosprawności mogą otrzymać wsparcie w postaci indywidualnego toku studiów, pozwalającego na dostosowanie procesu kształcenia do potrzeb studenta, czy skorzystania ze stypendium dla osób niepełnosprawnych. W razie potrzeby Uczelnia jest w stanie przygotować także odpowiednio dostosowane metody dydaktyczne i metody weryfikacji, które będą adekwatne do potrzeb studenta. Infrastruktura Uczelni została jedynie częściowo dostosowana do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Brakuje wind oraz podjazdów dla osób z niepełnosprawnością ruchową w budynku Uczelni, w którym znajduje się Biblioteka oraz Rektorat. Uczelnia nie wdrożyła także jednolitej polityki w zakresie wsparcia studentów z niepełnosprawnościami, co powoduje, że wszelkie działania są ustalane na bieżąco.

5.5

Obsługą administracyjną studentów zajmuje się Sekretariat ds. studenckich, którego godziny funkcjonowania zostały dostosowane do potrzeb studentów niestacjonarnych. Informacje związane z zagadnieniami organizacyjnymi, a także procesem dydaktycznym są zamieszczane na stronie internetowej Uczelni, w systemie informatycznym, a także poprzez wywieszenie informacji w specjalnej gablocie.

W ramach kierunku turystyka i rekreacja wykorzystywany jest system informatyczny, ułatwiający komunikację studentów z administracją Uczelni, a także umożliwiający lepszą organizację pracy studenta.

Studenci bardzo pozytywnie odnieśli się do prac administracji, wskazując na jej kompetencje i rzetelność w podejmowanych działaniach.

W zakresie pomocy materialnej studenci zwracają się do działu odpowiedzialnego za pomoc materialną, który również publikuje wszystkie informacje dotyczące procedury aplikowania i przyznawania pomocy materialnej na stronie internetowej Uczelni, w systemie informatycznym oraz w gablotach informacyjnych. Studenci pozytywnie odnieśli się do oferowanego im wsparcia w ramach procedury składania aplikacji o pomoc materialną.

3. Uzasadnienie

Oferowana studentom pomoc w zakresie naukowym, dydaktycznym i materialnym, sprzyja rozwojowi studentów. Studenci pozytywnie ocenili działania Władz Uczelni w zakresie wsparcia naukowego oraz w zakresie wsparcia zawodowego. Studenci pozytywnie ocenili także stosowaną pomoc materialną.

Uczelnia zagwarantowała studentom szerokie możliwości wymiany międzynarodowej. Dokładane są starania w zakresie organizacyjnym, by zachęcić i wesprzeć studentów w podjęciu decyzji o uczestnictwie w programie mobilności. Szczególnie należy podkreślić starania w zakresie dostosowania oferty mobilności do potrzeb studentów, studiujących w trybie niestacjonarnym.

Studenci wizytowanego kierunku, jako osoby już pracujące, są w mniejszym stopniu zainteresowani ofertą Biura Karier, tym niemniej jego oferta jest także kierowana do studentów kierunku turystyka i rekreacja, zwłaszcza na etapie organizacji praktyk lub szukania pracy przez studentów.

Studenci z niepełnosprawnościami mają możliwość studiowania na wizytowanym kierunku i kierowane jest do nich wsparcie materialne, dydaktyczne oraz naukowe. Tym niemniej działania takie są podejmowane na podstawie indywidualnych przypadków. Nie opracowano jednolitej polityki w zakresie wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami. Część infrastruktury Uczelni, z której korzystają studenci nie została przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Wsparcie administracyjne odpowiada potrzebom studentów. W ocenie studentów obsługa administracyjna jest kompetentna i rzetelna. Studenci pozytywnie odnoszą się do stosowanego przez Uczelnię systemu informatycznego.

4. Zalecenia

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. Ocena - w pełni

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

6.1.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia został wprowadzony w Uczelni uchwałą Senatu Nr 17/S/2012 z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie zaopiniowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia MSWE w Tarnowie. System podlega doskonaleniu i jest dostosowywany do zmieniających się uwarunkowań prawnych. Kolejne zmiany zostały wprowadzone uchwałą Senatu Nr 66/S/2014 z dnia 27 kwietnia 2014 r. w sprawie: *doskonalenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w MSWE w Tarnowie*, a następnie Uchwałą Senatu Nr 10/S/2015 z dnia 22 kwietnia 2015 r. w sprawie: *doskonalenia procedury 4 „Potwierdzenie osiągnięcia zakładanych modułowych efektów kształcenia” Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w MSWE w Tarnowie*. W przepisach konstytuujących wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia określono zakres jego działania, a także podstawowe procesy oraz procedury zapewniania jakości kształcenia. Struktura zarządzania jakością procesu dydaktycznego jest realizowana na szczeblu Uczelni przez Rektora, Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, Uczelnianą Radę ds. Jakości Kształcenia; na szczeblu Wydziału przez: Dziekana, Prodziekanów, Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności tych jednostek jest spójny.

Polityka jakości została wyrażona w misji i strategii Uczelni, a także w misji i strategii Wydziału. Obejmuje ona wszystkie obszary działalności określone jako strategiczne dla funkcjonowania i rozwoju działalności Wydziału. Obszary te obejmują działalność dydaktyczną, w tym kształcenie

studentów oparte o rozwój kadry, monitorowanie i analizę procesu kształcenia, działalność naukowo-badawczą, działalność związaną z budowaniem i rozwojem relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym, rozwój infrastruktury. Cele strategiczne Wydziału Zarządzania i Turystyki wynikają z celów Uczelni i są ich uszczegółowieniem. Podnoszenie jakości w obszarze kształcenia uznane zostało za jeden z priorytetów. Nadzór nad jej realizacją na poziomie Uczelni sprawuje Rektor, na poziomie Wydziału – Dziekan. Ważnym czynnikiem kształtującym Politykę jakości Uczelni są również uchwały Senatu i zarządzenia Rektora, w szczególności wdrażające jakościowe rozwiązania systemowe, które są sukcesywnie doskonalone z wykorzystaniem obowiązującego prawa i uznanych dobrych praktyk.

6.1.1*

Zasady dotyczące projektowania efektów kształcenia określają stosowne uchwały Senatu i zarządzenia Rektora. Zgodnie z nimi przygotowywane są programy kształcenia. Zawarte są w nich zasady dotyczące przeprowadzania okresowych przeglądów programów kształcenia, występowania z wnioskami o ich modyfikacje i aktualizację, weryfikowania programów kształcenia, analizowania wyników oceny jakości kształcenia, analizowania ocen dokonywanych przez studentów i nauczycieli akademickich w zakresie projektowania efektów kształcenia, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Nadzór merytoryczny nad pracami w tym zakresie sprawują władze Uczelni oraz Wydziału. Analiza programów kształcenia pod kątem atrakcyjności i innowacyjności jest prowadzona w oparciu o procedurę systemową Nr 1 - *Analiza zgodności koncepcji kształcenia z celami strategii Uczelni*. Kierownicy katedr zobowiązują nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego do analizy i oceny programu kształcenia w terminie określonym w procedurze, tj. do 15 kwietnia. Kierownik katedry przedstawia wnioski Dziekanowi.

Interesariusze wewnątrzni i zewnątrzni mają wpływ na projektowanie efektów kształcenia i ich zmian. Do interesariuszy wewnętrznych, którzy realizują określone zadania związane z projektowaniem efektów kształcenia należą studenci, kadra dydaktyczna ocenianego kierunku, pracownicy administracji. Interesariusze wewnętrzni uczestniczą w projektowaniu efektów kształcenia poprzez udział w posiedzeniach Senatu, Rady Wydziału, Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, składającej się z: Zespołu ds. zapewniania jakości kształcenia oraz Zespołu ds. oceny jakości kształcenia. Proces powoływania przedstawicieli do wyżej wymienionych organów odbywa się z pełnym poszanowaniem praw interesariuszy wewnętrznych. Przedstawiciele studentów są obecni z prawem głosu w Senacie Uczelni i Radzie Wydziału. Liczba studentów w składzie tych organów jest zgodna odpowiednio z art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym. Z przedstawionej podczas wizytacji dokumentacji wynika, iż Samorząd Studencki opiniuje program i plan studiów. Z odpowiednim wyprzedzeniem przedstawiciele studentów będący członkami ww. gremiów otrzymują materiały będące przedmiotem dyskusji na posiedzeniach, co umożliwi im skonsultowanie zmian i poinformowanie pozostałych studentów o aktualnych pracach nad programem kształcenia.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA, jak również przedstawiciele uczelnianych struktur systemu zapewniania jakości kształcenia podkreślili, że istotną formę przekazywania informacji stanowią kontakty niesformalizowane, oparte na bieżącym kontakcie studentów z nauczycielami akademickimi. W ramach tych spotkań studenci mają szansę zasygnalizować swoje bieżące potrzeby oraz wskazać elementy, które w ich ocenie powinny ulec poprawie.

W procesie kształtowania koncepcji kształcenia biorą udział interesariusze zewnątrzni. Są oni zapraszani na posiedzenia Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Organizowane są także spotkania branżowe. Ponadto w Uczelni funkcjonuje od 1995 roku Rada Patronacka, która jest ciałem opiniodawczym i doradczym powoływanym na czteroletnią kadencję. Rada formułuje wnioski i postulaty wspierające działalność Uczelni. Propozycje ze strony pracodawców są też przekazywane podczas bieżących kontaktów, podczas spotkań odbywających się w środowisku lokalnym, konferencji, itp. Efektem współpracy z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi jest uzyskanie informacji o potrzebie zmian w planie i programie studiów: na wniosek studentów wprowadzono zjazdy co dwa tygodnie (wcześniej odbywały się co tydzień), zarówno studenci, jak i pracodawcy wskazywali na konieczność zwiększenia ukierunkowania na efekty związane z kompetencjami społecznymi - wprowadzono przedmioty do wyboru: Autoprezentacja, Komunikacja interpersonalna, Geoturystyka, Kształtowanie wizerunku przedsiębiorstwa i destylacji turystycznych, Turystyka

śródziemnomorska, Warsztat pracy menedżera (wniosek Rady Patronackiej z 9.05.2013 r.). Propozycje pracodawców są także uwzględniane w zakresie realizacji praktyk studenckich oraz w zakresie tematów realizowanych prac dyplomowych, tj. interesariusze zewnętrzni zgłosili postulat, aby koncentrowały się one na przykładach z lokalnego otoczenia. Zgłoszono też postulat wprowadzenia nowych specjalności. Badanie opinii studentów nt. nakładu czasu pracy własnej poświęconej na przygotowanie się do zajęć dydaktycznych stanowi ważny element prac nad przypisaniem i korektą punktów ECTS dla poszczególnych modułów kształcenia.

Z inicjatywy studentów wprowadzono do puli przedmiotów do wyboru moduł Sporty rekreacyjne – Fitness, który studenci kontynuują przez 3 semestry w ramach specjalności. Stwarza to możliwość uzyskania legitymacji instruktora rekreacji ruchowej specjalności: Fitness – nowoczesne formy gimnastyki. W latach 2011-2016 wydano 31 legitymacji.

Powyższe przykłady dotyczące udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w projektowaniu efektów kształcenia wskazują, iż dobór procedur i narzędzi w WSZJK zapewniających udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w określaniu efektów kształcenia jest prawidłowy.

Udział studentów wizytowanego kierunku w strukturach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia realizowany jest na poziomie Zespołu ds. Jakości Kształcenia. W skład Zespołu powołany został student – przedstawiciel samorządu studenckiego, który ma możliwość uczestniczenia we wszystkich pracach Zespołu. Efekty prac Zespołu kierowane są na szczebel Władz Rektorskich. To poprzez Zespół studenci mają możliwość uczestniczenia w projektowaniu i procesie zmian efektów kształcenia wizytowanego kierunku. Przedstawiciele samorządu studenckiego wypowiadali się we wskazanych kwestiach i inicjowali dyskusje wśród studentów. Ich udział w procesie kształtowania efektów należy ocenić pozytywnie.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA, jak również przedstawiciele uczelnianych struktur systemu zapewniania jakości kształcenia podkreślili, że istotną formę przekazywania informacji stanowią kontakty niesformalizowane, oparte na bieżącym kontakcie studentów z nauczycielami akademickimi. To w ramach takich spotkań studenci mają szansę zasygnalizować swoje bieżące potrzeby oraz wskazać elementy, które w ich ocenie powinny ulec poprawie.

Sygnały od studentów pochodzące zarówno ze strony Zespołu ds. Jakości Kształcenia, jak i ze strony ogółu studentów są rozpatrywane przez Władze Rektorskie, mające kompetencje do bieżącego reagowania w zasygnalizowanych przez studentów kwestiach.

6.1.2

Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia realizowane jest poprzez procedury systemowe. Zasady pozyskiwania informacji o osiągniętych zakładanych modułowych efektach kształcenia określa procedura Nr 4 - *Potwierdzenie osiągnięcia zakładanych modułowych efektów kształcenia*. Podstawą do monitorowania wszystkich form zajęć niekończących się egzaminem (zaliczeń) są pozytywne wyniki bieżącej kontroli wiadomości. Kontrolę tę, w formie zgodnej z zasadami ustalonymi przez osobę odpowiedzialną za przedmiot, realizuje prowadzący zajęcia, który wystawia także ocenę końcową. Nauczyciel akademicki po zakończeniu roku akademickiego sporządza informację o osiągnięciu zakładanych modułowych efektów kształcenia. Sporządzoną informację przekazuje kierownikowi katedry, a kierownik katedry - Dziekanowi. Dokumentacja przekazana w czasie wizytacji pozwala stwierdzić, że uzyskane opinie są analizowane przez władze Wydziału, a także gremia jakościowe. Procedura zakłada też, że Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia organizuje ankietyzację oceny efektów kształcenia przez studentów. Ankieta - *Ocena efektów kształcenia przez studentów* stanowi załącznik do Procedury.

W ramach monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia rozwiązania systemowe przewidują także ocenę kart przedmiotów (procedura Nr 2 - *Aktualizowanie kart modułów*), stosowanie procedury hospitacji zajęć dydaktycznych, w ramach której oceniana jest zgodność tematyki zajęć z kartą przedmiotów i założonymi efektami kształcenia, monitorowanie kwalifikacji nauczycieli akademickich, ocenę zgodności z kierunkiem studiów tematyki oraz treści prac dyplomowych, procedury monitorowania losów zawodowych absolwentów, mającej na celu pozyskanie informacji o osiągniętych efektach kształcenia i ich przydatności na rynku pracy, w tym dotyczących czynników mających wpływ na stopień ich osiągnięcia (warunki studiowania), a także w ramach praktyk. Zasady pozyskiwania informacji o osiągniętych efektach kształcenia w ramach praktyk

wraz z propozycjami zmian określa Procedura Nr 5 – *Ewaluacja efektów kształcenia uzyskanych w wyniku odbywania praktyk*. Opiekunowie praktyk w terminie do końca semestru, w którym student odbywa praktykę przedstawiają Wydziałowym Komisjom ds. Jakości Kształcenia zgłoszone przez zakładowych opiekunów praktyk propozycje dotyczące efektów kształcenia. Wydziałowe Komisje przedstawiają Dziekanowi propozycje zgłoszonych efektów kształcenia przez zakłady pracy. Załącznikiem do procedury jest formularz - Propozycje efektów kształcenia ze strony instytucji przyjmujących na praktyki. Wypełnione formularze gromadzą opiekunowie praktyk oraz formułują syntetyczne wnioski i przekazują je do Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia. Jednostka dba także o właściwą jakość prac dyplomowych poprzez monitorowanie procesu dyplomowania, o czym świadczą zapisy Regulaminu studiów oraz procedury, które określają: zasady składania prac dyplomowych i dokonywanie ich recenzji, przebieg egzaminu dyplomowego, zasady powierzania funkcji promotora pracy dyplomowej.

Podstawowym elementem monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest roczna ocena efektów kształcenia. Działania związane z monitorowaniem prowadzi Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia. W wyniku przeprowadzonych działań monitorujących m.in. uzupełniono luki w sylabusach, zaproponowano możliwość zgłaszania przez studentów oraz podmioty zewnętrzne propozycji tematyki prac dyplomowych, zmodyfikowano także załącznik do procedury nr 4 – Informacja nauczyciela akademickiego o osiągnięciu efektów kształcenia.

W procesie oceny realizacji efektów kształcenia oraz monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia biorą udział w zakresie swoich kompetencji statutowych Rada Wydziału, Dziekan, prodziekani. W ramach struktury Systemu w procesie tym uczestniczą także nauczyciele akademicy, studenci i pracodawcy poprzez zgłaszanie sugestii do stopnia osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie procesu kształcenia. Jak wskazano wyżej w jednostce istnieją mechanizmy umożliwiające samoocenę przez studentów poziomu osiągnięcia przez nich efektów kształcenia. Jednakże informacje przekazane w trakcie spotkań ZO PKA ze studentami pozwalają stwierdzić, iż należy podjąć działania mające na celu udoskonalenie mechanizmów prowadzenia monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez studentów. Przedstawiciele studentów nie wskazali przypadków, kiedy uczestniczyli lub też byli zapoznawani z rezultatami takiego monitoringu. Studenci nie mają też wiedzy na temat celu przeprowadzania takiego monitoringu. Nie spotkali się z takimi metodami monitoringu jak np. analiza struktury ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej, czy też egzaminu dyplomowego. W ocenie studentów ich wpływ na tego typu kwestie może być ograniczony. Władze Uczelni i Wydziału mają świadomość zgłoszonych przez studentów zastrzeżeń. Podczas posiedzeń odpowiednich gremiów jakościowych, Rady Wydziału, Senatu omawiane są z udziałem przedstawicieli studentów wyniki uzyskiwane w procesie monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Dyskusje te zidentyfikowały opisane wyżej problemy. Władze Uczelni poinformowały, iż procedura nr 4 *Potwierdzenie osiągnięcia zakładanych modułowych efektów kształcenia* została wprowadzona pod koniec roku akademickiego 2014/2015 i obecnie w ramach Systemu trwają prace mające na celu zintensyfikowanie działań mających na celu udoskonalenie wprowadzonych mechanizmów, a także zwiększenie świadomości udziału studentów w tym procesie.

Z perspektywy studentów należy ocenić, iż monitoring stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia nie jest realizowany w odpowiedniej formie. Przedstawiciele studentów nie wskazali przypadków kiedy uczestniczyli lub też byli zapoznawani z rezultatami takiego monitoringu. Studenci nie mają też orientacji na temat idei i celu przeprowadzania takiego monitoringu. Nie spotkali się z takimi metodami monitoringu jak np. analiza struktury ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej, czy też egzaminu dyplomowego. W ocenie studentów ich wpływ na tego typu kwestie może być ograniczony.

6.1.3*

Zasady weryfikacji efektów kształcenia zawarte są w Regulaminie studiów, Regulaminie praktyk, Regulaminie przygotowania pracy dyplomowej i przebiegu egzaminu dyplomowego, Regulaminie procedury antyplagiatowej, a także w procedurach systemowych: Nr 2 - *Aktualizowanie kart modułów*, Nr 5 – *Ewaluacja efektów kształcenia uzyskanych w wyniku odbywania praktyk*. Wymagania dotyczące poszczególnych przedmiotów określone są przez prowadzące je osoby w kartach przedmiotów. Podmioty, które są zaangażowane w proces weryfikacji efektów kształcenia to:

nauczyciele akademicy prowadzący moduł, kierownicy katedr, dziekani.

Ocena systemu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w ramach WSZJK realizowana jest poprzez: 1) badanie przejrzystości zasad oceniania studentów oraz procedury zaliczeniowej (student powinien uzyskać szczegółowe informacje o zasadach uczestnictwa w zajęciach, warunkach jakie musi spełnić, aby uzyskać zaliczenie modułu. Informacje te powinien przedstawić studentowi prowadzący moduł na pierwszych zajęciach, najlepiej w formie pisemnej. Student ma prawo wglądu do pracy i żądania uzasadnienia wystawionej oceny); 2) weryfikację procedury zatwierdzania tematów prac dyplomowych (opiniowanie tematów prac dyplomowych w zakresie zgodności z celami kształcenia przeprowadza kierownik katedry. Prowadzący seminaRIA przekazują te informacje studentom i wspólnie konkretyzują tematy prac); 3) ocenę procedury doboru recenzentów i jakości recenzji (do oceny prac dziekan powołuje recenzenta. Podstawowym kryterium doboru recenzenta winny być jego kompetencje z konkretnych obszarów nauki. Recenzja winna być opisowa, wykonana w sposób obiektywny, zgodnie z zatwierdzonym formularzem oceny, a ocena pracy dyplomowej powinna być adekwatnie uzasadniona); 4) ocenę procedury doboru recenzentów i jakości recenzji (do oceny prac dziekan powołuje recenzenta. Podstawowym kryterium doboru recenzenta winny być jego kompetencje z konkretnych obszarów nauki. Recenzja winna być opisowa, wykonana w sposób obiektywny, zgodnie z zatwierdzonym formularzem oceny, a ocena pracy dyplomowej powinna być adekwatnie uzasadniona); 5) badanie dokumentowania sposobów weryfikowania efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych (weryfikacja efektów kształcenia ma na celu sprawdzenie wyników pracy studenta i stwierdzenie, czy osiągnął on określone dla danego modułu efekty kształcenia. Z uwagi na różnorodność efektów, metody winny być różnorodne); 6) badanie weryfikacji efektów kształcenia uzyskanych w wyniku odbywania praktyk (opiekun praktyki dokonuje oceny osiągnięcia efektów kształcenia przez studenta – praktykanta. Fakt ten odnotowuje w dzienniku praktyk).

W procesie oceny systemu weryfikacji efektów kształcenia wykorzystuje się systematycznie realizowaną analizę i ocenę kart przedmiotów. W Uczelni wprowadzona została również procedura antyplagiatoWA. Wszystkie prace dyplomowe są poddawane procedurze weryfikacji w systemie antyplagiatoWym. Studenci wizytowanego kierunku zostali zapoznani ze stosowanymi procedurami antyplagiatoWymi. Szczegóły dotyczące tej procedury są przekazywane studentom podczas zajęć seminaryjnych. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili, że mają wiedzę na temat procedur antyplagiatoWych stosowanych w Uczelni.

Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za dany moduł jest zobowiązany sprawdzić poprawność doboru metod dydaktycznych z zakładanymi efektami kształcenia, właściwie określić formy sprawdzania osiągniętych przez studentów efektów kształcenia w oparciu o procedurę systemową Nr 2 - *Aktualizowanie kart modułów*.

W procesie oceny systemu weryfikacji efektów kształcenia uczestniczą studenci. W kwestionariuszu ankietowym studenci mogą odnieść się do takich kwestii jak jasność przekazu treści przez nauczyciela akademickiego, stosunek prowadzącego do studentów, obiektywizm w ocenianiu, terminowość odbywania zajęć. Kwestionariusz zawiera pola swobodnego komentarza, co umożliwi studentom wypowiedzenie się co kwestii, które nie zostały ujęte w pytaniach zamkniętych kwestionariusza.

Studenci mają również możliwość przekazania swoich uwag bezpośrednio do Władz Uczelni lub Samorządu Studentów. W opinii studentów skuteczność działań w zakresie zapewniania właściwego funkcjonowania systemu weryfikacji efektów kształcenia jest odpowiednia. Wszystkie prace studentów (zaliczeniowe, egzaminacyjne oraz pozostałe) są archiwizowane przez okres co najmniej dwóch semestrów w oparciu o procedurę Nr 3 - *Archiwizowanie prac studentów*. Dobór metod weryfikacji efektów kształcenia jest przedmiotem analizy Wydziałowych Komisji ds. jakości kształcenia. Wnioski wynikające z przebiegu i wyników egzaminów są omawiane na posiedzeniach Wydziałowych Komisji ds. jakości kształcenia, Rady Wydziału, Senatu.

Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym stwierdzili, iż mają możliwość dokonania oceny prowadzących zajęcia dydaktyczne poprzez kwestionariusz ankietowy. Ankietyzacja przeprowadzana jest w formie elektronicznej, przy zachowaniu wymogów anonimowości. W kwestionariuszu ankietowym studenci mogą odnieść się do takich kwestii jak jasność przekazu treści przez nauczyciela akademickiego, stosunek prowadzącego do studentów, obiektywizm w ocenianiu, terminowość odbywania zajęć. Kwestionariusz zawiera pola swobodnego komentarza, co umożliwi studentom wypowiedzenie się co kwestii, które nie zostały ujęte w pytaniach zamkniętych kwestionariusza.

Studenci wizytowanego kierunku zostali zapoznani ze stosowanymi procedurami antyplagiatowymi. Szczegóły dotyczące tej procedury są przekazywane studentom podczas zajęć seminaryjnych. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili, że znają na jakich zasadach ich prace dyplomowe (licencjackie) będą poddawane kontroli antyplagiatowej.

6.1.4.

Organizacja potwierdzania efektów uczenia się poza systemem studiów została określona w Regulaminie potwierdzania efektów uczenia się, stanowiącym załącznik do Uchwały Senatu Nr 28/S/2015 z dnia 10 lipca 2015 r. Wydział jest uprawniony do potwierdzania efektów uczenia się na kierunku „turystyka i rekreacja” zgodnie z warunkami określonymi w art. 170e ust. 1 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia nie określa procedur dotyczących zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Obecnie trwają prace nad wdrażaniem procedur określonych w ww. przepisach. Świadomość nauczycieli akademickich w zakresie przyjętych przez Uczelnię rozwiązań oraz zaangażowanie Władz Wydziału w stworzenie odpowiednich procedur weryfikujących efekty uczenia się pozwalają stwierdzić, iż działania te przebiegają prawidłowo.

6.1.5*

Uczelnia prowadzi badanie losów absolwentów, w tym absolwentów kierunku turystyka i rekreacja. Do roku 2012 prowadzono w tym celu badania ankietowe dla wszystkich absolwentów. Pytania w kwestionariuszu dotyczyły np. czy z perspektywy czasu wybrał(a)by Pan(i) ten sam kierunek studiów, czy w ciągu 6 miesięcy planuje Pan(i) poszukiwać pracy na terenie woj. małopolskiego itp. Wyniki zbiorcze przekazane ZO PKA nie umożliwiają wyodrębnienia oceny dokonywanej przez absolwentów kierunku turystyka i rekreacja.

Od roku 2012 badanie losów absolwentów prowadzone jest we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowie. Obejmuje ono swoim zasięgiem osoby, które zarejestrowały się w urzędzie pracy jako bezrobotne, pomijając przy tym osoby już zatrudnione, których sytuacja mogła się zmienić po ukończeniu studiów. Z ankiety wynika, że rynek pracy w regionie jest w dużym stopniu zdolny wchłaniać absolwentów ocenianego kierunku studiów. Należy podkreślić ścisłą współpracę Uczelni z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowie, który dostarcza informacji o absolwentach mających problemy z odnalezieniem się na rynku pracy. W rozmowie z Pełnomocnikiem Rektora ds. Biura Karier wskazano, że celowe jest uszczegółowienie prowadzonych badań losów i opinii absolwentów, a także rozszerzenie ich na osoby, które pracują i nie rejestrują się w urzędzie pracy. Wyniki badań byłyby pomocne w ewentualnej modyfikacji treści kształcenia, szczególnie w ramach oferowanych specjalności studiów. W wyniku spotkań odbytych w czasie wizytacji, a także analizy dokumentacji zidentyfikowano przykłady wykorzystania opinii absolwentów. Na wniosek absolwentów przyznawany jest uczelniany Medal *Bene Merito* (Dobrze Zasłużony) dla najlepszych absolwentów MWSE, którzy osiągnęli sukces zawodowy, organizowane są spotkania z doradcą zawodowym w ramach organizowanego tzw. Tygodnia Kariery, rozwijające umiejętności radzenia sobie na rynku pracy ale też przygotowujące do opracowania CV, nagrania video-CV, czy listu motywacyjnego oraz rozmowy podczas rekrutacji.

Losy absolwentów wizytowanego kierunku są monitorowane w formie ankiety absolwenckiej, koordynowanej przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie (dalej PUP), na podstawie umowy o współpracy pomiędzy PUP a Uczelnią. Za opracowanie kwestionariusza ankiety odpowiada PUP, jednakże metodologię pytań opracowuje Uczelnia. Kwestionariusz monitorowania losów absolwentów zawiera zagadnienia związane m.in. ze sposobami poszukiwania pracy, miejscem zatrudnienia, miejscem kontynuowania nauki. Tym niemniej kształt powyższego kwestionariusza, w perspektywie wykorzystania go do doskonalenia procesu kształcenia, należy ocenić jako niewystarczający. Treść kwestionariusza pozwala na uzyskanie informacji jedynie w zakresie statusu studenta na rynku pracy. Uczelnia nie uzyskuje jednak informacji o stopniu wykorzystania przez studentów osiągniętych na Uczelni efektów kształcenia. Nie wskazano także na przykłady wykorzystania informacji pochodzącej z monitorowania losów absolwentów do modyfikacji programu kształcenia wizytowanego kierunku.

6.1.6

Podstawowe elementy polityki kadrowej w obszarze kształtowania jakości dydaktyki na Wydziale

odnoszą się do doboru kadry naukowo-dydaktycznej o odpowiednich kwalifikacjach do realizacji procesu kształcenia na Wydziale, prawidłowości przydzielania nauczycielom akademickim zadań dydaktycznych i zgodności tematyki tych zadań z ich specjalnością naukową, monitorowania jakości procesu dydaktycznego poprzez system hospitacji oraz ankietyzacji, stworzenia możliwości ciągłego doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji naukowych i dydaktycznych poprzez udział w konferencjach i szkoleniach, wsparcia w rozwoju działalności naukowo-badawczej, promowania i nagradzania pracowników czynnie włączających się w proces podnoszenia jakości kształcenia.

Wyżej wymienione zagadnienia są przedmiotem uregulowań na szczeblu uczelnianym, w formie uchwał Senatu, zarządzeń Rektora oraz regulaminów. Są także regulowane przez procedury systemowe. Zasady i metody doboru kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału określa Statut Uczelni.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości uwzględnia ocenę jakości kadry poprzez: ocenę okresową, proces pozyskiwania opinii studentów o jakości procesu dydaktycznego, w tym kadry, a także hospitacje zajęć. Ocenę kadry wspomagają takie procedury jak: Procedura Nr 6 - *Ocena nauczycieli akademickich przez studentów*, Procedura Nr 7 - *Prowadzenie hospitacji zajęć dydaktycznych*.

Studenci mają możliwość dokonania oceny prowadzących zajęcia dydaktyczne poprzez kwestionariusz ankietowy. Ankietyzacja przeprowadzana jest w formie elektronicznej, przy zachowaniu wymogów anonimowości. Każdy nauczyciel akademicki jest hospitowany nie rzadziej, niż raz na dwa lata. Hospitacje zajęć są realizowane przez nauczyciela reprezentującego odpowiednią do osoby hospitowanej dyscyplinę wiedzy. Po przeprowadzeniu hospitacji przeprowadzana jest rozmowa pohospitacyjna, której celem jest doskonalenie procesu dydaktycznego.

Okresowa ocena nauczycieli akademickich prowadzona jest zgodnie z wymogami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i obejmuje ocenę działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej nauczyciela akademickiego. Uwzględnia się również wyniki oceny studenckiej. Zespół oceniający zapoznał się z dokumentacją dotyczącą: wyników okresowej oceny kadry akademickiej, syntetycznych wyników badań ankietowych, hospitacji zajęć. Rozmowa z poszczególnymi grupami interesariuszy, Wydziałowymi Komisjami ds. Jakości Kształcenia potwierdziła, iż ocena kadry jest przedmiotem dyskusji w odpowiednich gremiach wydziałowych i uczelnianych.

Nauczyciele akademicy mogą skorzystać z rozmaitych form wsparcia w rozwoju naukowym i dydaktycznym. Uczelnia zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego poprzez współfinansowanie udziału w kursach, wyjazdach na sympozja, konferencje i kongresy. Pracownicy administracji zajmujący się bezpośrednio obsługą studentów są przez nich oceniani w specjalnej ankiecie w oparciu o zasady określone w procedurze Nr 9 *Badanie i doskonalenie jakości obsługi administracyjnej studentów*. W wyniku procesu ankietyzacji zlikwidowano dwugodzinną przerwę w działach administracji w zakresie obsługi studentów, wprowadzając obsługę ciągłą od poniedziałku do czwartku w godz. 8.00-16.00, w piątek 8.00-18.00 oraz w sobotę od 8.00-13.00, zwiększono elastyczność „komunikacyjną” wykładowców i pracowników administracyjnych (np. kontakty mailowe czy telefoniczne), na wniosek studentów wprowadzono dodatkowe godziny obsługi w Bibliotece.

Na Wydziale dokonuje się analizy polityki kadrowej na posiedzeniu Rady Wydziału według rocznego kalendarza działań projakościowych pod kątem jakości prowadzonej dydaktyki na ocenianym kierunku.

6.1.7.

Uzyskane wyniki z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przekazuje Dziekanowi Wydziału, który z kolei przekazuje je kierownikom katedr oraz Uczelnianej Radzie ds. Jakości Kształcenia. Wyniki te są omawiane na posiedzeniu Senatu. Raport jest sporządzany po każdym cyklu ewaluacyjnym, tj. po każdym semestrze. Nie jest jednak upubliczniany. Kierownik katedry przekazuje wyniki nauczycielowi akademickiemu, formułując na tej podstawie swoją ocenę. Przedstawiciele samorządu studenckiego są zapoznawani jedynie z ogólnymi założeniami raportu i ewentualnymi kwestiami problemowymi, natomiast dalsza informacja zwrotna nie jest przekazywana ogółowi studentów. Tym niemniej studenci wizytowanego kierunku nie wykazują zainteresowania zapoznawania się z ww. danymi. W ich ocenie wypełnianie kwestionariuszy ankietowych nie przynosi efektów i odnoszą się oni do problematyki budowy jakości kształcenia raczej niechętnie. Władze Uczelni są świadome

omówionych wyżej problemów. Studia na wizytowanym kierunku są prowadzone wyłącznie w formie studiów niestacjonarnych. Jak poinformowano ZO PKA, trudniej jest w związku z tym zaktywizować studentów do działań pro jakościowych. Niezależnie od powyższego władze Uczelni podejmują działania w tym zakresie. Procedura ankietyzacji zakłada, że za wyjaśnienie zasad i celu wypełniania ankiet są odpowiedzialni opiekunowie lat studiów, w szczególności informują o konieczności merytorycznego uzasadnienia ocen negatywnych. Spotkania ze studentami są również wykorzystywane do przekazywania tej grupie społeczności akademickiej informacji na temat roli procesu ankietyzacji, sposobów wykorzystywania ich opinii, a także działaniach podejmowanych na tej podstawie.

Ocena studentów jest uwzględniana w okresowej ocenie nauczycieli akademickich, przy obsadzie zajęć dydaktycznych oraz w polityce awansowej. Władze Wydziału podejmują na bieżąco odpowiednie działania na wyrażone w ankietach opinie pozytywne oraz odpowiednie reakcje na opinie negatywne (np. rozmowa z nauczycielem akademickim, hospitacja zajęć, zmiana prowadzącego zajęcia). Przykładem wykorzystania wyników ankietyzacji są zmiany w sposobie i metodach prowadzenia zajęć (dostosowanie ich do oczekiwań studentów np. wprowadzenie case study, „wyjścia w teren”, m. in. w ramach sylwaturystyki na zajęcia praktyczne do lasu; wycieczki po Małopolsce tzw. Szlakiem Architektury Drewnianej; w marcu każdego roku organizuje się dla chętnych wyjazd na targi turystyczne w Berlinie); uwzględniono propozycję nagradzania trzech najwyżżej ocenionych przez studentów dydaktyków oraz podjęcie dodatkowych hospitacji zajęć interwencyjnych, którzy otrzymali najniższe „noty” od studentów; na wniosek studentów poszerzono zakres z 5 pytań do 8 w arkuszu ankiety oceniającej jakość zajęć dydaktycznych.

Studenci wiedzą, iż studencka ocena zajęć i nauczycieli akademickich jest opracowywana w formie raportu przekazywanego Władzom Rektorskim, a także referowanego na Senacie Uczelni.. Przedstawiciele samorządu studenckiego są zapoznawani jedynie z ogólnymi założeniami raportu i ewentualnymi kwestiami problemowymi, natomiast dalsza informacja zwrotna nie jest przekazywana ogółowi studentów. Raporty są sporządzane po każdym cyklu ewaluacyjnym, tj. po każdym semestrze. Tym niemniej studenci wizytowanego kierunku nie wykazują zainteresowania zapoznawania się z takimi danymi. W ich ocenie wypełnianie kwestionariuszy ankietowych nie przynosi efektów i odnoszą się oni do problematyki budowy jakości kształcenia raczej niechętnie.

Ocena studentów jest uwzględniana w okresowej ocenie nauczycieli akademickich. Ocena nauczycieli jest zestawiana ze średnią ocen, jaką dany nauczyciel uzyskał w ewaluacji studentów.

6.1.8.

WSZJK przewiduje procedurę Nr 8 - *Monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów*, badającą poziom zadowolenia studentów z warunków studiowania. Oceniane są m.in. infrastruktura dydaktyczna, infrastruktura dydaktyczna, zasoby biblioteczne, strona internetowa, Biuro Karier, organizacja toku studiów i mobilności. W ankiecie studenckiej oceniającej zajęcia dydaktyczne studenci mają możliwość oceny wykorzystania infrastruktury do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Monitorowanie stanu infrastruktury dydaktycznej należy do władz Uczelni. Z rozmów przeprowadzonych w czasie wizytacji wynika, że zmiany zaproponować może każdy ze społeczności akademickiej Wydziału.. Istnieje możliwość zgłaszania przez nauczycieli akademickich, studentów uwag i sugestii w tym zakresie bezpośrednio do Władz Uczelni, bądź za pośrednictwem Samorządu studenckiego, Studenci oceniają tego typu formę wpływu na kształt infrastruktury jako odpowiedni.

System wsparcia określony jest w przepisach wewnętrznych (Regulamin studiów, Regulamin pomocy materialnej, regulacje dotyczące wsparcia dla studentów niepełnosprawnych). Uczelnia dysponuje procedurami zapobiegania działaniom nieetycznym, rozpatrywania skarg i wniosków, wprowadzono system antyplagiatowy, działają komisje dyscyplinarne i odwoławcze, zabezpieczono interesy studentów niepełnosprawnych, badana jest opinia studentów w zakresie obsługi administracyjnej. Studenci mogą także korzystać z pomocy Biura Karier i Pośrednictwa Pracy. Poza rejestracją ofert pracy, oferuje ono między innymi szkolenia, wykłady adresowane do studentów danego kierunku, spotkania z pracodawcami, indywidualne poradnictwo zawodowe. Infrastruktura dydaktyczna i niektóre elementy wspierające proces kształcenia, takie jak strona internetowa Wydziału, praca Dziekanatu, podlegają ocenie studentów. Ankietyzacja dotyczy zadowolenia z wybranego kierunku studiów, poziomu kształcenia, czy kontaktu z opiekunem roku. W czasie spotkania z ZO PKA

studenci nie zgłosili zastrzeżeń odnośnie systemu wsparcia oferowanego przez Uczelnię. Przedstawiciele studentów zrzeszeni w samorządzie studenckim mają możliwość przedstawiania swoich uwag i zapotrzebowania co do infrastruktury Uczelni. Odbywa się to w ramach bieżącej współpracy samorządu z Władzami Uczelni. Studenci oceniają tego typu formę wpływu na kształt infrastruktury jako odpowiedni.

6.1.9.

Na Wydziale gromadzi się informacje z zakresu jakości kształcenia. Wydział posiada dokumentację ilustrującą zakres prac gremiów jakościowych. Dokumentacja zawiera raporty z przeglądu kart przedmiotów dla danego kierunku, wyniki ankiety studenckiej (ocena zajęć dydaktycznych), wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych, sprawozdania z przebiegu praktyk studenckich, itp. Na stronie internetowej Wydziału w zakładce „Jakość kształcenia” znajdują się informacje na temat Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Informacje zwrotne w formie np. raportów nie są publikowane na stronach internetowych Uczelni, nie są także udostępniane studentom w inny sposób niż poza pracami Zespołu. Władze Uczelni nie wypracowały jeszcze procedury udostępniania i aktualizacji informacji zwrotnej z Systemu. Wobec powyższego rekomendowane jest podjęcie działań mających na celu zwiększenie świadomości studentów w zakresie potrzeby budowy kultury jakości kształcenia. Działania takie mogą być realizowane przez nauczycieli akademickich w ramach zajęć dydaktycznych w formie zachęcania studentów do świadomego udziału w ewaluacji zajęć dydaktycznych i omawiania zmian wprowadzonych w zajęciach w efekcie analizy ostatniej edycji badania.

Sposób gromadzenia (archiwizowania) prac potwierdzających osiągnięcie efektów kształcenia określa procedura „Archiwizowanie prac studentów”. Archiwizacja prac dyplomowych i wyników egzaminów dyplomowych prowadzona jest w Dziekanacie. Ankiety studenckie i protokoły z hospitacji gromadzone w trakcie badań jakościowych podlegają analizie zgodnie z procedurami. Opracowania oraz wnioski są zawarte w raporcie samooceny dla kierunku turystyka i rekreacja.

Dokumentacja w zakresie zapewnienia jakości kształcenia jest analizowana przez gremia jakościowe, omawiana na posiedzeniach Senatu oraz zebraniach z pracownikami. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia w odpowiednim zakresie uwzględnia analizowanie i dokumentowanie działań dotyczących zapewnienia jakości kształcenia. ZO PKA otrzymał do wglądu sprawozdania dotyczące jakości kształcenia. Sprawozdania uwzględniają wnioski w stosunku do zmian w zakresie jakości kształcenia.

6.1.10.

Badanie środków dostępności do informacji o toku studiów jest objęte WSZJK. Studenci z odpowiednim wyprzedzeniem są informowani o terminach kolokwiów, innych prac, zaliczeń i egzaminów. Wszelkie uwagi dotyczące przepływu informacji powinny być zgłaszane pracownikom administracji (dziekanaty, dział nauczania) oraz nauczycielom akademickim. Odpowiedzialni za realizację procedury są Dziekani Wydziału.

Upowszechnianie informacji dla kandydatów na studia, studentów oraz pracowników Wydziału odbywa się to za pośrednictwem strony internetowej, poprzez system Wirtualnej Uczelni, a także za pośrednictwem tablic ogłoszeń znajdujących się w siedzibie Uczelni. Plany i programy studiów są udostępniane na stronie internetowej Uczelni. Ich kompletność i aktualność monitoruje Pełnomocnik Rektora ds. Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Są też dostępne w Dziale Nauczania.

Zakładka „Studenci” na stronie internetowej Uczelni zawiera dostęp do aktualnej oferty kształcenia, regulaminu studiów i innych aktów prawnych obowiązujących w Uczelni, a także informacje na temat organizacji roku (czas trwania semestrów, terminy sesji egzaminacyjnej i poprawkowej, itp), spraw ogólnouczelnianych oraz program Erasmus. upowszechnia szczegółowe informacje dotyczące spraw socjalno-bytowych, portali studenckich, działalności naukowej (koła naukowe, organizacje studenckie).

Zakładka „Pracownicy” zawiera informacje dotyczące zasad dokumentowania osiągnięć naukowych, wyjazdów zagranicznych, przydatne formularze, a także ogłoszenia dla pracowników.

Upowszechnianie informacji z wykorzystaniem Wirtualnej Uczelni dotyczy planów i toków studiów, kryteriów i procedur oceny (zaliczenia przedmiotu), wyników zaliczeń i egzaminów, danych na temat

dostępności prowadzących zajęcia (godziny dyżurów), danych na temat odpłatności, przyznanych stypendiów.

Monitorowanie wykonania procedury należy do Dziekana oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Sporządzane analizy wskazują, iż w systemie zamieszczane są dane, które usprawniają funkcjonowanie procesu kształcenia oraz umożliwiają swobodny i szybki dostęp studentom i pracownikom do informacji. Wydział nie prowadzi badania dotyczące satysfakcji studentów w omawianym obszarze.

Studenci potwierdzili, iż mają możliwość dostępu do wszelkich prac Zespołu ds. Jakości Kształcenia, tym niemniej ze względu na niską świadomość dot. potrzeby budowy kultury jakości kształcenia, do tej pory nie wykorzystywali swojej kompetencji. Informacje zwrotne w formie np. raportów, nie są publikowane na stronach internetowych Uczelni, nie są także udostępniane studentom w inny sposób – poza pracami Zespołu. Władze Uczelni nie wypracowały jeszcze procedury udostępniania i aktualizacji informacji zwrotnej z systemu. Wobec powyższego rekomendowane jest podjęcie działań mających na celu zwiększenie świadomości studentów w zakresie potrzeby budowy kultury jakości kształcenia. Działania takie mogą być realizowane przez nauczycieli akademickich w ramach zajęć dydaktycznych w formie zachęcania studentów do świadomego udziału w ewaluacji zajęć dydaktycznych i omawiania zmian wprowadzonych w zajęciach w efekcie analizy ostatniej edycji badania.

6.2.

Oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia dokonuje Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia, a także Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia. Ocenie podlega jakość kształcenia na kierunku, a także dokumentowanie procesu kształcenia. Do zadań Wydziałowej Komisji należy: sporządzanie sprawozdania z oceny jednostki, zgodnie z wytycznymi Uczelnianej Rady ds. jakości kształcenia, opracowywanie i przedstawianie propozycji działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia. Wnioski i rekomendacje są przedstawiane Rektorowi, a następnie omawiane na posiedzeniu Senatu.

Zalecenia Uczelnianej Rady ds. jakości kształcenia stanowią przedmiot prac Komisji wydziałowej oraz władz Wydziału. Do każdej stwierdzonej niezgodności opisanej w raporcie z oceny podejmowane są działania naprawcze, a jeśli to ma zastosowanie również działania zapobiegawcze. ZO PKA zapoznał się z raportami z oceny wewnętrznej i zidentyfikowano szereg działań doskonalących potwierdzających skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia :

- w ramach systemu wsparcia studentów: pomoc władz Uczelni w trudnej sytuacji finansowej studenta poprzez umorzenie części czesnego, umorzenie odsetek, rozkładanie czesnego na raty, coraz większa mobilność studentów w wyjazdach w ramach programu Erasmus+;
- na podstawie analizy kart programowych dokonano aktualizacji literatury (analiza zbiorów dostępnych w Bibliotece MWSE i ich aktualizacja zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami), modernizacji i zmiany realizowanych treści programowych,;
- na podstawie wyników hospitacji dokonano zmiany metod realizacji zajęć oraz doboru treści przez prowadzących, zwiększono aktywizację studentów i nauczycieli akademickich w procesie dydaktycznym;
- na podstawie opinii kadry i studentów: przeprowadzono szkolenia dla pracowników w zakresie poprawności przypisania efektów modułowych do efektów kierunkowych oraz systemu punktacji ECTS, co pozytywnie wpłynęło na zwiększenie świadomości roli i zastosowania tych narzędzi w doskonaleniu programu kształcenia; nastąpiła zmiana metod realizacji zajęć oraz doboru treści, zwiększono wsparcie dla studentów z różnymi rodzajami niepełnosprawności, a także w trudnych, życiowych sytuacjach w postaci dyżurów psychologa, który udziela wsparcia terapeutycznego (dyżury cykliczne dwa razy w tygodniu oraz dyżury indywidualne, dostosowane do potrzeb indywidualnych, telefon zaufania), zwiększono pomoc uzyskiwaną ze strony Biura ds. Osób Niepełnosprawnych w postaci np. edytowania koniecznych dokumentów;
- zwiększono znajomość przepisów prawa oraz procedur je wdrażających w Uczelni zarówno przez studentów, jak również pracowników naukowo-dydaktycznych poprzez udział w komisjach senackich czy innych, funkcjonujących w MWSE (np. komisje wydziałowe);
- w czerwcu 2015 roku przeprowadzono szkolenie przez ekspertów zewnętrznych dla pracowników

Uczelni dotyczące uznawalności efektów uczenia się nieformalnego i pozaformalnego;

- co roku organizowane jest specjalne spotkanie ze studentami, podczas którego przedstawiciele poszczególnych katedr - opiekunów specjalności, przedstawiają prezentację oferowanej specjalności, opisują efekty kształcenia, wskazują możliwości podjęcia pracy po jej ukończeniu. Na spotkania zapraszani są przedstawiciele branżowi, współpracujący z Radą Patronacką, dzięki czemu studenci mogą zdobyć więcej informacji praktycznych przed podjęciem decyzji o wyborze ścieżki specjalizacyjnej;

- nagradzanie absolwentów za wyróżnioną pracę dyplomową w ramach corocznej Promocji Absolwentów MWSE w Tarnowie (nagrody rzeczowe, dyplomy);

- nagradzanie najlepszego absolwenta kierunku studiów w ramach Promocji Absolwentów MWSE w Tarnowie (nagrody rzeczowe typu laptop, tablet, wycieczka zagraniczna, dyplomy okolicznościowe itp.);

- nagrody i wyróżnienia w konkursach zewnętrznych za najlepszą pracę dyplomową (co roku absolwenci zdobywają nagrody Urzędu Miasta Tarnowa w konkursie im. T. Tertila);

- na wniosek Rady Uczelnianej Samorządu Studentów w maju 2014 r. zorganizowano kurs przygotowawczy dla kandydatów na wychowawców placówek wypoczynku dzieci i młodzieży;

- w 2014 roku odbył się kurs językowy pt. Język niemiecki dla podejmujących pracę – poziom początkujący, który ukończyło 6 osób, natomiast w lutym 2016 r. 12 osób ukończyło kurs pt. Język rosyjski z elementami języka biznesowego (B2).

- poszerzono ofertę kursów dokształcających o następujące obszary: Teoria i praktyka masażu klasycznego (I stopień) – 100 h, Teoria i praktyka masażu segmentarnego (II stopień) - 60 h.

- poszerzono ofertę szkoleń: Animator czasu wolnego – 16 h, Organizacja imprez konferencyjnych i integracyjnych – 16 h.

Na podstawie przeprowadzonej rozmowy z członkami Komisji, Dziekanem, przedstawionej dokumentacji, można stwierdzić, iż nadzór nad skutecznością wewnętrznego systemu zapewnienia jakości jest prowadzony systematycznie raz w roku. Przeprowadzona ocena w roku 2015 pozwoliła na istotne uzupełnienie narzędzi w zakresie oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Działania te były wynikiem wcześniejszych uwag zespołu oceniającego PKA.

Przedstawiony dokument Rekomendacje Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia uwzględnia takie działania jak: wdrażanie procedury dotyczącej oceny efektów kształcenia przez studentów, uaktualnienie załącznika do procedury 4 – Informacja nauczyciela akademickiego o osiąganiu efektów kształcenia, podjąć działania wobec nauczycieli akademickich niekorzystnie ocenionych przez studentów,

W świetle przedstawionych wyżej informacji można przyjąć, iż na Wydziale prowadzona jest systematyczna ocena skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, która pozwoliła na wprowadzenie działań doskonalących.

Uczelnia dokonuje oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W ramach tej oceny komisja wydziałowa przygotowuje raport samooceny, dotyczący skuteczności systemu i jego wpływu na doskonalenie procesu kształcenia. Oceniając skuteczność systemu Komisja podniosła, iż system pozwolił na modyfikację ankiet studenckich w kierunku orientacji jej na większą diagnostyczność w ocenie procesu kształcenia. Ponadto dokonano modyfikacji zakresu recenzji prac dyplomowych wprowadzając niezbędne elementy oceny pracy jak np. formułowanie celu badawczego i metod badawczych. Ocena skuteczności systemu przeprowadzona w roku 2015 wymusiła jego rozszerzenie poprzez wprowadzenie ankiety pozwalającej na zasięganie opinii wśród studentów dotyczącej oceny sposobów weryfikacji i stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Analiza wyników ankiet pozwoliła ustalić iż świadomość studentów i kadry akademickiej w zakresie efektów kształcenia i ich roli w procesie kształcenia wyraźnie wzrosła jak również pozwoliła zidentyfikować słabsze strony procesu kształcenia, co również potwierdza skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3. Uzasadnienie

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości na Wydziale Zarządzania i Turystyki jest wdrożony i udoskonalany. System zawiera procedury obejmujące wszystkie formy kształcenia i obszary ważne dla jakości kształcenia. Wydział zapewnia interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym udział w procesie projektowania efektów kształcenia jak i dokonywania ich zmian. Oceniając rolę Systemu w

zakresie wsparcia prowadzonej polityki kadrowej można przyjąć, iż spełnia przypisane mu zadania. Polityka kadrowa jest dostosowana do potrzeb wynikających z obsady zajęć. Stosowane są ankiety oceniające nauczycieli na wszystkich poziomach i formach studiów oraz prowadzone są hospitacje zajęć dydaktycznych. Wyniki tych ocen są brane pod uwagę przy obsadzie zajęć w kolejnych cyklach. Weryfikacja form i metod stosowanych w realizacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia i na wszystkich rodzajach zajęć. System zapobiega plagiatom i wspomaga ich wykrywanie. Jednostka wykorzystuje wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia jednostka prowadzi badanie rynku pracy, którego efektem jest doskonalenie programu kształcenia. Stworzono procedury i narzędzia umożliwiające monitorowanie i okresową ocenę działania Systemu.

Reasumując, można stwierdzić, iż funkcjonujący na Wydziale Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia tworzy strukturę pozwalającą na budowę kultury jakości na kierunku na wizytowanym kierunku, stwarza warunki dla zapewnienia systematyczności przeprowadzanych ocen i analiz osiągniętych efektów kształcenia, stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia.

Uczelnia dokonuje oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W ramach tej oceny komisja wydziałowa przygotowuje raport samooceny, dotyczący skuteczności systemu i jego wpływu na doskonalenie procesu kształcenia. Raport przedstawiany jest Senatowi i władzom uczelni.

W opinii studentów wdrożony w ramach wizytowanego kierunku system zapewniania jakości kształcenia uwzględnia obecność studentów na szczeblu formalnym (udział studenta w Zespole ds. Jakości). Działania wdrożonego w ramach kierunku systemu zapewniania jakości kształcenia są rozpoznawane przez ogół studentów, choć odnoszą się oni do systemu raczej niechętnie, wskazując na brak jego efektywności. Dostęp do informacji dotyczących działania systemu, a także do informacji zwrotnej zapewniono jedynie studentom działającym w formalnych strukturach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

4. Zalecenia

W ramach zaleceń dotyczących funkcjonowania WSZJK zwraca się uwagę na konieczność udoskonalenia narzędzi pozwalających na ocenę środków wsparcia dla studentów. Zasadne wydaje się także zintensyfikowanie działań mających na celu upowszechnienie wyników badań dla studentów, a także zwiększenie świadomości studentów w zakresie potrzeby budowy kultury jakości. Zaleca się ponadto wprowadzenie narzędzi oceny, weryfikacji i sposobów udostępniania przez Wydział informacji dla interesariuszy dotyczącej dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia. Należy dokonać oceny skuteczności działań podjętych w celu doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia systemu

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Uczelnia w raporcie samooceny właściwie identyfikuje silne i słabe strony a także szanse i zagrożenia. Zespół oceniający potwierdza iż silną stroną kierunku są kontakty z przedstawicielami pracodawców sektora turystycznego, możliwość odbywania praktyk zagranicznych oraz bardzo dobra obsługa administracyjna co wizytacja w pełni potwierdziła. Uczelnia upatruje i słusznie szanse rozwoju dla kierunku w rosnącej świadomości społeczeństwa w preferowaniu prozdrowotnego stylu życia i rosnących potrzebach z zakresu usług turystycznych. Jako słabe strony Uczelnia wskazuje konkurencję ze strony uczelni wyższych Tarnowa co w skali miasta ma istotne znaczenie.